

„U POTRAZI ZA MJEROM IZMEĐU ŠKOLSKOG IGRALIŠTA I TIKTOK-a” PERSPEKTIVE DJECE I MLADIH O KORIŠTENJU DIGITALNIH TEHNOLOGIJA

Boris Jokić, Zrinka Ristić Dedić i Jana Šimon

O ISTRAŽIVANJU

- Podaci prikupljeni u okviru znanstveno-istraživačkog projekta

„Promjene u organizaciji procesa odgoja i obrazovanja uzrokovane Covid-19 pandemijom: učinci na obrazovna iskustva, dobrobit i aspiracije učenika u Republici Hrvatskoj (EWAchange)”

- Projekt financiran od **HRVATSKE ZAKLADE ZA ZNANOST (2021.-2023.)**
- Cilj je projekta uspostaviti znanstveno praćenje učinaka pandemije i potresa na organizaciju odgojno-obrazovnih procesa i dobrobit učenika i odgojno-obrazovnih radnika te osigurati osnovu za donošenje na podacima informiranih obrazovnih politika te za razmjenu iskustava između škola.

O ISTRAŽIVANJU

- Pandemija COVID-19 izazvala je značajne promjene u različitim okružjima koja oblikuju razvoj djece i mladih (škola, obitelj, prijateljski krug, zajednica...).
- Promjene u školskom okružju i nastava na daljinu posebno su značajno obilježile svakodnevni život djece i mladih u pandemiji. Uspostavljeni su novi modeli učenja, poučavanja i vrednovanja koji su značili češće i drugačije korištenje digitalnih tehnologija u obrazovne svrhe u odnosu na razdoblje prije pandemije.
- Promjene u životu izvan škole (u provođenju slobodnog vremena, u odnosima s prijateljima, odnosima s članovima obitelji itd.) mogle su također promijeniti čestinu i obrasce korištenja digitalnih tehnologija u svakodnevnom životu djece i mladih.
- Cilj je ovog dijela istraživanja bio utvrditi **kako su djeca i mladi sredinom 2022. godine (kada su odgojno-obrazovni proces i većina društvenih aktivnosti „normalizirani“)** koristili digitalne tehnologije u svakodnevnom životu i kakve su im perspektive o digitalnim tehnologijama u osobnom životu, društvu i gospodarstvu.
- Poseban naglasak stavljen je na analizu povezanosti korištenja digitalnih uređaja i dobrobiti djece i mladih iz perspektive učenika, ali i njihovih nastavnika.

O ISTRAŽIVANJU

- Obuhvatom i složenošću jedinstveno istraživanje u okružju i europskom kontekstu
- Iznimna suradnja sa školama
- Nacionalna reprezentativnost na svim razinama i u svim vrstama odgoja i obrazovanja
- Sudionici: **učenici tri generacije** (uživo) i njihovi **nastavnici** (online)
- Vrijeme prikupljanja podataka:

SVIBANJ 2022.

UZORAK ŠKOLA

165 ŠKOLA

81 OSNOVNA ŠKOLA

84 SREDNJE ŠKOLE

UČENICI – 17472

5. RAZRED – 3728 (10,87% generacije)

7. RAZRED – 3899 (11,27% generacije)

3. RAZRED – 8845 (24,71% generacije)

NASTAVNICI – 3634

TEMATSKE CJELINE

TEMATSKA CJELINA

A. JE LI TIJEKOM PANDEMIJE DOŠLO DO PROMJENA U VREMENU KOJEG DJECA I MLADI PROVODE U DIGITALNOM OKRUŽJU?

B. DIGITALNO U STRUKTURI TIPIČNOG RADNOG DANA DJECE I MLADIH

C. POVEZANOST KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA I PROCJENE PSIHOLOŠKOG STANJA

D. KAKO DJECA I MLADI VIDE UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA DRUŠTVO I GOSPODARSTVO?

E. KAKO VIDE UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA VLASTITE ŽIVOTE?

F. ULOVLJENI IZMEĐU TIK-TOKA I ŠKOLSKOG IGRALIŠTA - AJMO NA ŠKOLSKO!

G. KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA DJECE I MLADIH IZ UČITELJSKE PERSPEKTIVE

A. JE LI TIJEKOM PANDEMIJE DOŠLO
DO PROMJENA U VREMENU KOJEG
DJECA I MLADI PROVODE U
DIGITALNOM OKRUŽJU?

PANDEMIJA I DIGITALNO

UČENICI SU PITANI:

MOLIMO TE PROCIJENI KOLIKO SI VREMENA U OVOJ ŠKOLSKOJ GODINI
PROVEO/LA ISPRED EKRANA MOBITELA, RAČUNALA, TELEVIZORA
U ODNOSU NA
RAZDOBLJE PRIJE PANDEMIJE

(NE RAČUNAJUĆI VRIJEME PROVEDENO U PRAĆENJU NASTAVE NA DALJINU ILI RADU ZA ŠKOLU):

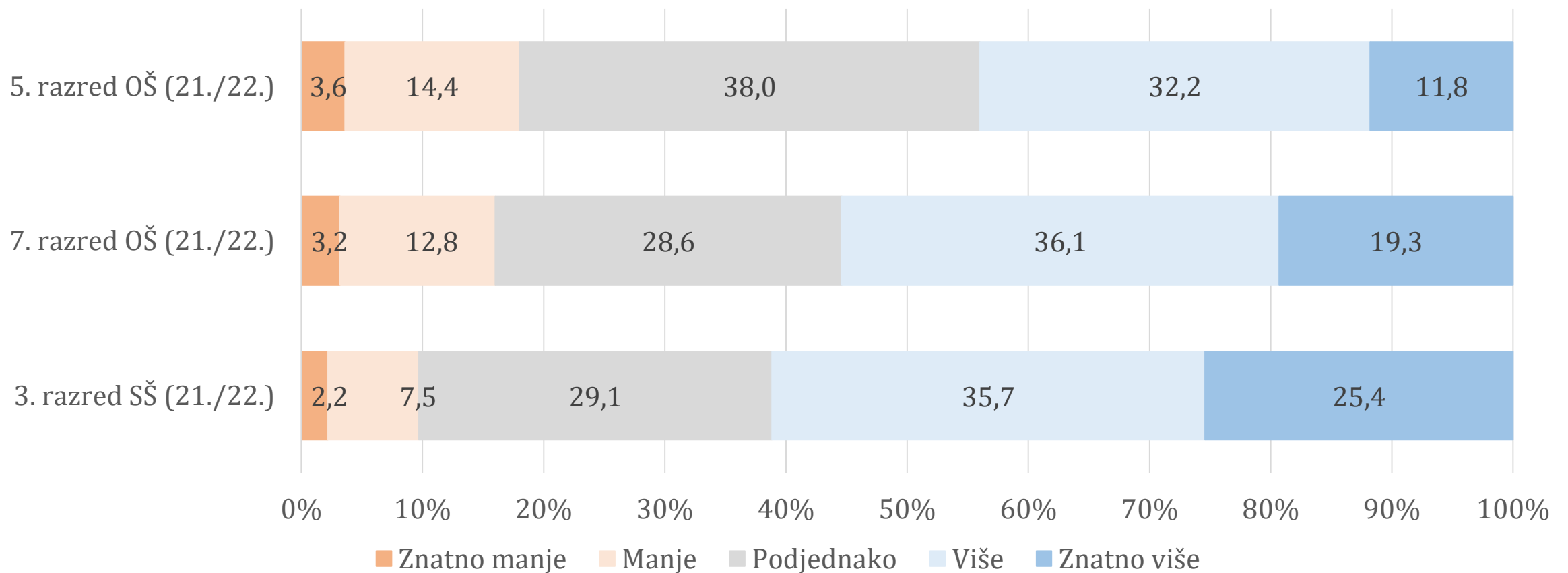
PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

ZNATNO MANJE – MANJE – PODJEDNAKO – VIŠE – ZNATNO VIŠE

PANDEMIJA I DIGITALNO

Molimo te procijeni **KOLIKO SI VREMENA U OVOJ ŠKOLSKOJ GODINI PROVEO/LA ISPRED EKRANA MOBITELA, RAČUNALA, TELEVIZORA U ODNOSU NA RAZDOBLJE PRIJE PANDEMIJE**

(ne računajući vrijeme provedeno u praćenju nastave na daljinu ili radu za školu):

PANDEMIJA I DIGITALNO

**VIŠE ILI ZNATNO VIŠE VREMENA ISPRED
EKRANA U ODNOSU NA RAZDOBLJE PRIJE
PANDEMIJE PROVODI**

44,0%

UČENIKA 5. RAZREDA

**BEZ RAZLIKA
IZMEĐU
SKUPINA**

(ŠKOLSKI USPJEH, ROD)

55,4%

UČENIKA 7. RAZREDA

**U VEĆOJ MJERI
DJEVOJKE**

61,1%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ

**U VEĆOJ MJERI
DJEVOJKE**

PANDEMIJA I DIGITALNO

- U odnosu na razdoblje prije pandemije, djeca i mladi u Hrvatskoj **provode više vremena ispred ekrana digitalnih uređaja** (ne računajući vrijeme provedeno u praćenju nastave na daljinu ili radu za školu).
- Posebice se ističe povećanje korištenja u generaciji 3. razreda srednjih škola gdje 61,1% učenika iskazuje povećanje čestine, a **više od četvrtine smatra da ispred ekrana digitalnih uređaja provode znatno više vremena.**
- Kod učenika svih generacija nema razlika u odgovorima s obzirom na školski uspjeh.
- U slučaju 7. razreda osnovnih i 3. razreda srednjih škola **djevojke u značajnijoj mjeri iskazuju povećanje korištenja u odnosu na razdoblje prije pandemije.**
- Dio učenika (**18%** u 5. razredu OŠ; **16%** u 7. razredu OŠ; **9,7%** u 3. razredu srednje škole) izvještava o smanjenju vremena koje provode ispred ekrana digitalnih uređaja u odnosu na razdoblje prije pandemije.

B. DIGITALNO U STRUKTURI TIPIČNOG RADNOG DANA DJECE I MLADIH

STRUKTURA DANA

UČENICI SU PITANI:

**RAZMISLI O SVOM TIPIČNOM RADNOM DANU (OD PONEĐJELJKA DO PETKA).
KOLIKO VREMENA OBIČNO PROVODIŠ U SLJEDEĆIM AKTIVNOSTIMA:**

- Ispunjavanje školskih obveza (ne računajući vrijeme provedeno na nastavi i praksi)
- Druženje s prijateljima uživo
- Druženje s prijateljima online
- Provođenje vremena s članovima obitelji
- Bavljenje sportom ili rekreacijom (u klubu ili individualno)
- Korištenje digitalnih uređaja (mobitel, računalo, tablet, TV, Playstation i sl., ne računajući rad na školskim obvezama)
- Pohađanje neke organizirane aktivnosti izvan škole (npr. učenje stranog jezika, glazbena škola, robotički klub itd.)
- Bavljenje hobijima ili aktivnostima koje te vesele
- Rad na kućanskim poslovima, pomoć u poljoprivrednim poslovima, u obiteljskoj tvrtki, obrtu i sl.

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

UOPĆE NE – DO 1 SAT DNEVNO – 1 DO 2 SATA DNEVNO – 2 DO 3 SATA DNEVNO – 3 DO 4 SATA DNEVNO –VIŠE OD 4 SATA DNEVNO

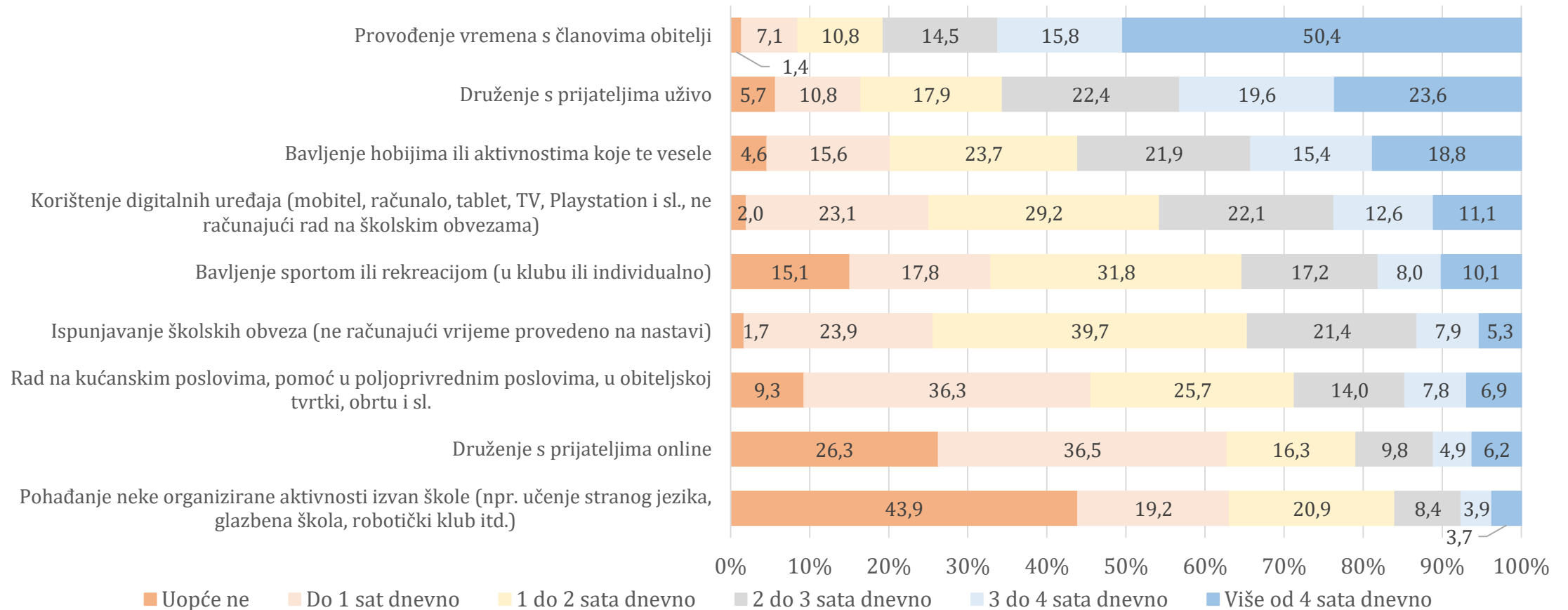
STRUKTURA DANA

- Uobičajen način mjerenja aktivnosti tijekom dana.
- Iz okupacijske perspektive, sudjelujemo u aktivnostima koje za nas imaju pozitivne psihosocijalne ishode.
- Važno je naglasiti da se aktivnosti mogu odvijati istovremeno. To se posebice odnosi na korištenje digitalnih uređaja koje može poslužiti kao alat i/ili medij za sudjelovanje u brojnim aktivnostima.
- Znanstvene spoznaje ukazuju da djeca i mladi na ovoj mjeri često podcjenjuju vrijeme provedeno u korištenju digitalnih uređaja stoga se ove procjene mogu smatrati **KONZERVATIVNIMA**.
- Usprkos navedenim ograničenjima, ovaj oblik mjerenja strukture dana daje primjeren uvid u aktivnosti djece i mladih.

STRUKTURA DANA – 5. RAZRED OŠ

5. RAZRED OŠ (2021./2022.)

Razmisli o svom tipičnom radom danu (od ponedjeljka do petka). Koliko vremena obično provodiš u sljedećim aktivnostima:

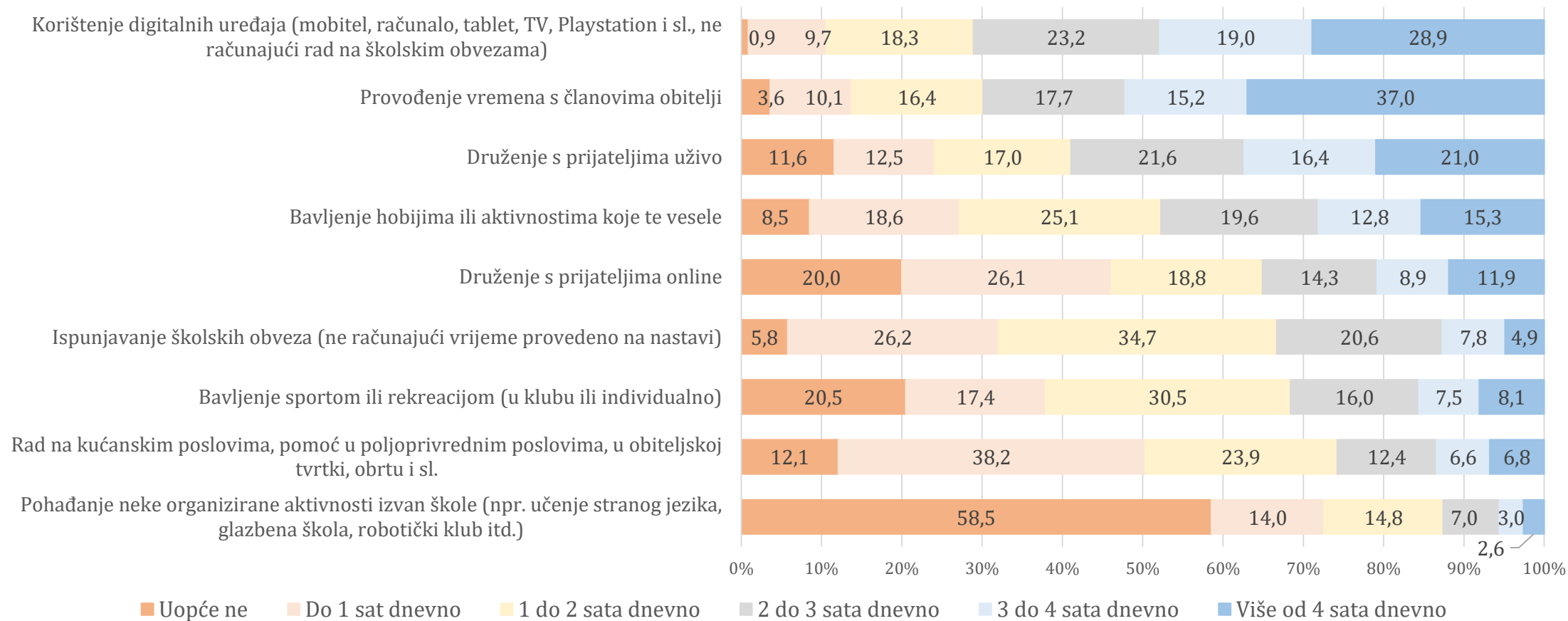
STRUKTURA DANA – 5. RAZRED OŠ

- Vrijeme provedeno s članovima obitelji (50,4% više od 4 sata dnevno) je aktivnost u kojoj učenici petih razreda tijekom tipičnog radnog dana provode najviše vremena.
- Ostale aktivnosti u kojima provode značajnu količinu vremena su druženje s prijateljima uživo (65,6% više od 2 sata dnevno) te bavljenje hobijima ili aktivnostima koje ih vesele (56,1% više od 2 sata dnevno).
- 35,3% učenika izvještava da se sportom ili rekreacijom (u klubu ili individualno) bavi više od 2 sata dnevno. Značajan postotak učenika **se tijekom tipičnog radnog dana uopće ne bavi sportskim ili rekreacijskim aktivnostima** (15,1%).
- U ispunjavanju školskih obveza 39,7% učenika petih razreda provodi 1 do 2 sata dnevno, a njih 23,9% do 1 sata dnevno. 1,7% učenika izjavljuje da u tipičnom radnom danu ne provodi vrijeme u ispunjavanju školskih obveza.
- Aktivnosti u kojima učenici petih razreda u tipičnom radnom danu provode najmanje vremena su pohađanje organiziranih aktivnosti izvan škole (43,9% uopće ne pohađa takve aktivnosti) te druženje s prijateljima u online okruženju (26,3% „Uopće ne” te 36,5% do 1 sat dnevno).

STRUKTURA DANA – 7. RAZRED OŠ

7. RAZRED OŠ (2021./2022.)

Razmisli o svom tipičnom radom danu (od ponedjeljka do petka). Koliko vremena obično provodiš u sljedećim aktivnostima:

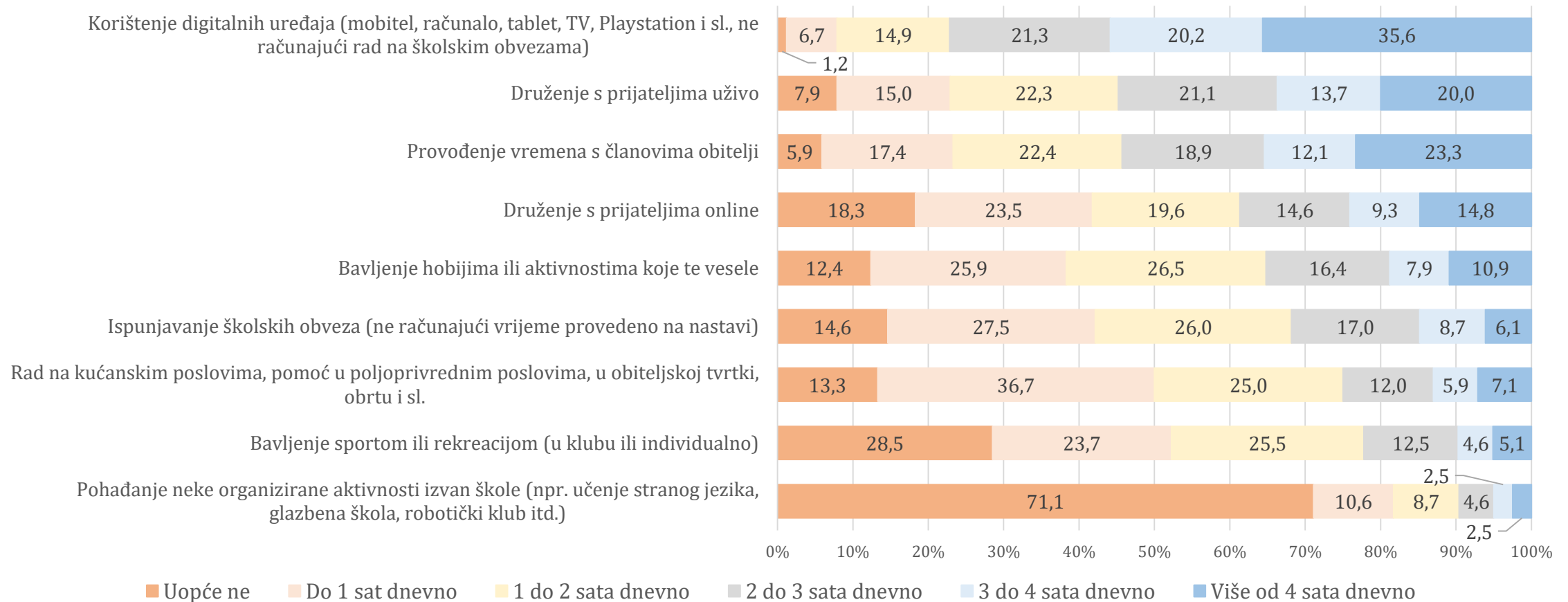
STRUKTURA DANA – 7. RAZRED OŠ

- Struktura provođenja vremena u tipičnom radnom se u sedmom, u odnosu na peti razred, mijenja.
- Kod učenika 7. razreda, uz provođenje vremena s članovima obitelji (37% više od 4 sata dnevno), **dominantna aktivnost postaje korištenje digitalnih uređaja** (28,9% više od 4 sata dnevno).
- Ostale aktivnosti u kojima provode značajnu količinu vremena, kao i kod učenika 5. razreda, su druženje s prijateljima uživo te bavljenje hobijima ili aktivnostima koje ih vesele.
- Druženje s prijateljima u online okružju postaje jedan od češćih oblika provođenja vremena u 7. razredu (35,1% više od 2 sata dnevno), iako 20% učenika uopće ne provodi vrijeme u toj aktivnosti.
- U ispunjavanju školskih obveza učenici provode nešto manje vremena nego u 5. razredu (5,8% ne posvećuje vrijeme ispunjavanju školskih obveza), kao i u bavljenju sportom ili rekreacijom (20,5% odabire odgovor „Uopće ne”).

STRUKTURA DANA – 3. RAZRED SŠ

3. RAZRED SŠ (2021./2022.)

Razmisli o svom tipičnom radom danu (od ponedjeljka do petka). Koliko vremena obično provodiš u sljedećim aktivnostima:

STRUKTURA DANA – 3. RAZRED SŠ

- U 3. razredu srednje škole dolazi do još snažnije prisutnosti korištenja digitalnih uređaja u strukturi tipičnog radnog dana učenika.
- Vrijeme provedeno u korištenju digitalnih uređaja u 3. razredu srednje škole raste (35,6% više od 4 sata dnevno).
- Količina vremena provedena u druženju s prijateljima uživo ostaje stabilna, dok učenici znatno manje vremena provode s članovima obitelji.
- Učenici 3. razreda srednjih škola nešto više vremena od učenika 7. razreda osnovnih škola provode u druženju s prijateljima online (38,7% više od 2 sata dnevno).
- U ovoj se generaciji izrazito povećava postotak učenika koji uopće ne provode vrijeme u ispunjavanju školskih obveza (14,6%).
- Izrazito je važan podatak o većem udjelu učenika koji se uopće ne bave sportom ili rekreacijom (28,5%) ili to čine do 1 sata dnevno (23,7%).

STRUKTURA DANA – USPOREDBA GENERACIJA

AKTIVNOST	PROMJENA U STRUKTURI AKTIVNOSTI
PROVOĐENJE VREMENA S ČLANOVIMA OBITELJI	SMANJENJE VREMENA PROVEDENOG U AKTIVNOSTI Smanjenje udjela učenika koji provode više od dva sata u ovoj aktivnosti od 80,7% u 5. razredu osnovne škole, preko 69,9% u 7. razredu osnovne škole do 54,3% u 3. razredu srednje škole.
DRUŽENJE S PRIJATELJIMA UŽIVO	RELATIVNO STABILNA STRUKTURA AKTIVNOSTI
DRUŽENJE S PRIJATELJIMA ONLINE	POVEĆANJE VREMENA PROVEDENOG U AKTIVNOSTI Udio učenika koji uopće ne provode vrijeme u ovoj aktivnosti smanjuje se od 26,3% u 5. razredu osnovne škole, preko 20% u 7. razredu osnovne škole do 18,3% u 3. razredu srednje škole. Značajno se povećava udio onih koji provode više od jednog sata u ovoj aktivnosti od 37,2% u 5. razredu osnovne škole, preko 53,9% u 7. razredu osnovne škole do 58,3% u 3. razredu srednje škole.
ISPUNJAVANJE ŠKOLSKIH OBVEZA (NE RAČUNAJUĆI VRIJEME PROVEDENO NA NASTAVI I PRAKSI)	SMANJENJE VREMENA PROVEDENOG U AKTIVNOSTI Udio učenika koji uopće ne provode vrijeme u ovoj aktivnosti raste od 1,7% u 5. razredu preko 5,8% u 7. razredu osnovne škole do 14,6% u 3. razredu srednje škole. Udio onih koji provode iznad dva sata u tipičnom radnom danu podjednak je u tri generacije.
BAVLJENJE SPORTOM ILI REKREACIJOM (U KLUBU ILI INDIVIDUALNO)	SMANJENJE VREMENA PROVEDENOG U AKTIVNOSTI Udio učenika koji uopće ne provode vrijeme u ovoj aktivnosti raste od 15,1% u 5. razredu osnovne škole, preko 20,5% u 7. razredu osnovne škole do 28,5% u 3. razredu srednje škole. Značajno se smanjuje i broj onih koji provode više od jednog sata u ovoj aktivnosti od 67,1% u 5. razredu osnovne škole, preko 62,1% u 7. razredu osnovne škole do 47,7% u 3. razredu srednje škole.
BAVLJENJE HOBIJIMA ILI AKTIVNOSTIMA KOJE TE VESELE	SMANJENJE VREMENA PROVEDENOG U AKTIVNOSTI Udio učenika koji uopće ne provode vrijeme u ovoj aktivnosti raste od 4,6% u 5. razredu osnovne škole, preko 8,5% u 7. razredu osnovne škole do 12,4% u 3. razredu srednje škole. Značajno se smanjuje i broj onih koji provode više od jednog sata u ovoj aktivnosti od 79,8% u 5. razredu osnovne škole, preko 72,8% u 7. razredu osnovne škole do 61,7% u 3. razredu srednje škole.
KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA (MOBITEL, RAČUNALO, TABLET, TV, PLAYSTATION I SL., NE RAČUNAJUĆI RAD NA ŠKOLSKIM OBVEZAMA)	IZRAZITO POVEĆANJE VREMENA PROVEDENOG U AKTIVNOSTI

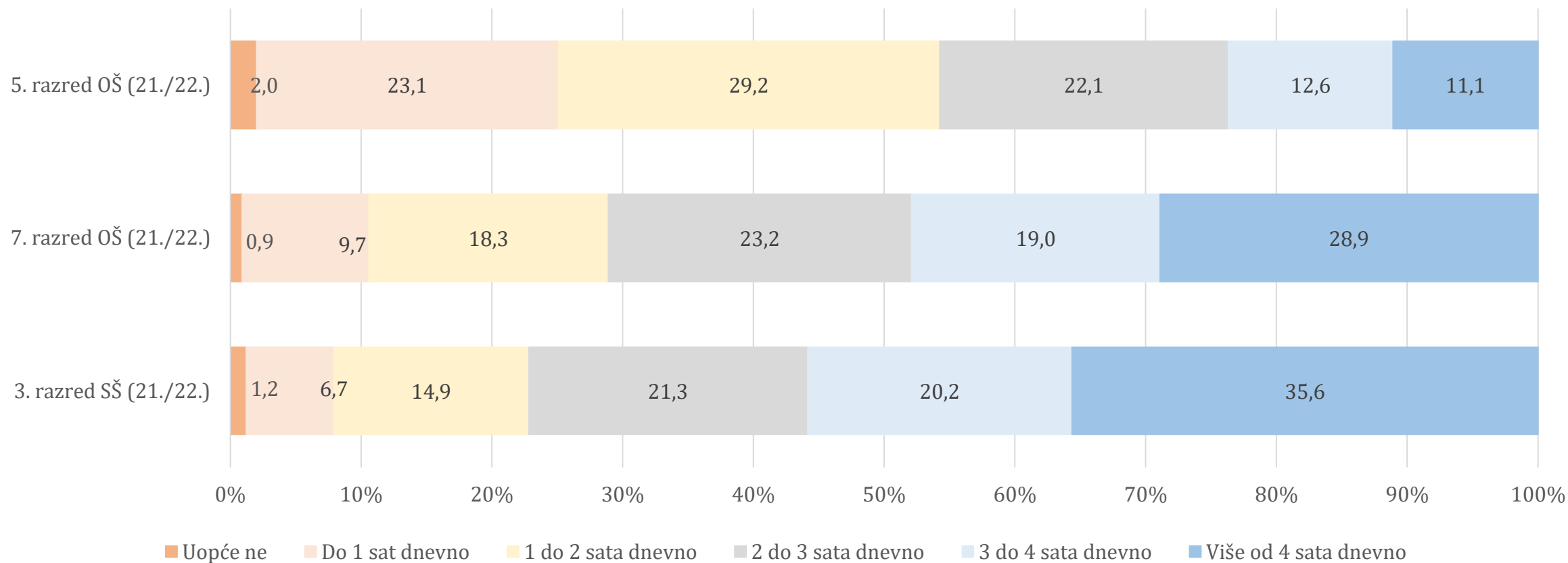
STRUKTURA DANA – KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA

**KORIŠTENJE DIGITALNIH
UREĐAJA TIJEKOM TIPIČNOG
RADNOG DANA**

STRUKTURA DANA – KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA

Razmisli o svom tipičnom radom danu (od ponedjeljka do petka). Koliko vremena obično provodiš u sljedećim aktivnostima:

KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA (MOBITEL, RAČUNALO, TABLET, TV, PLAYSTATION I SL., NE RAČUNAJUĆI RAD NA ŠKOLSKIM OBVEZAMA)

STRUKTURA DANA – KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA

VIŠE OD DVA SATA

45,8%

5. RAZRED

71,1%

7. RAZRED

77,1%

3. RAZRED SŠ

VIŠE OD TRI SATA

23,7%

5. RAZRED

47,9%

7. RAZRED

55,8%

3. RAZRED SŠ

VIŠE OD ČETIRI SATA

11,1%

5. RAZRED

28,9%

7. RAZRED

35,6%

3. RAZRED SŠ

STRUKTURA DANA – KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA

- Korištenje digitalnih uređaja postaje dominantna aktivnost u životima djece i mladih.
- Korištenje digitalnih uređaja je zastupljenije kod starijih učenika pa tako 47,9% učenika 7. razreda osnovne škole koristi digitalne uređaje više od TRI sata, a 35,6% učenika 3. razreda srednje škole u tipičnom radnom danu koristi digitalne uređaje više od ČETIRI sata (ne računajući rad na školskim obavezama).
- U svim generacijama, DJEVOJKE više koriste digitalne uređaje.
- Nema razlika u korištenju digitalnih uređaja s obzirom na školski uspjeh učenika.
- Udio učenika koji izvještavaju da tijekom radnog dana ne koriste digitalne uređaje je 2% u 5. razredu osnovne škole, 0,9% u 7. razredu osnovne škole te 1,2% u 3. razredu srednje škole.

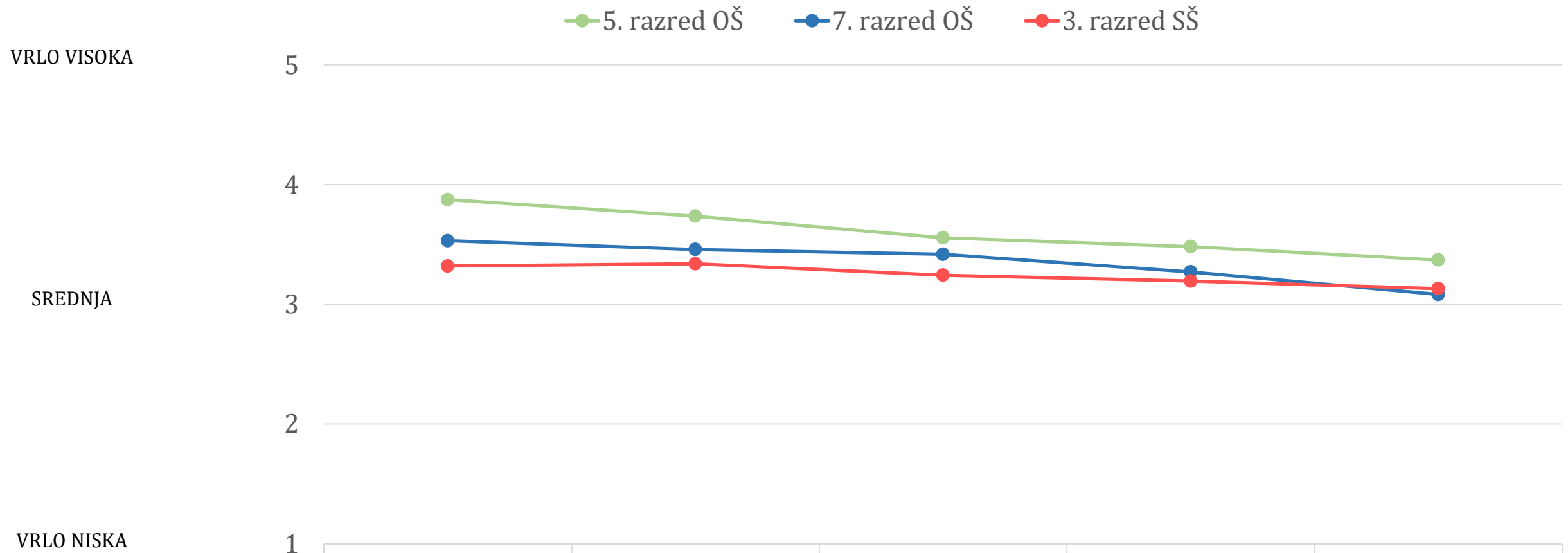
C. POVEZANOST KORIŠTENJA
DIGITALNIH UREĐAJA I PROCJENE
PSIHOLOŠKOG STANJA

MJERE PSIHOLOŠKOG STANJA DJECE I MLADIH

- Procjena psihološkog stanja ispitana je nizom mjera i čestica.
- Samoprocjene učenika povezane su s njihovim iskazima o korištenju digitalnih uređaja.
- **IZRAZITO JE VAŽNO NAGLASITI DA SE ANALIZE ODOSE NA POVEZANOSTI IZMEĐU PSIHOLOŠKIH KONCEPATA I KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA, A NE NA UZROČNO-POSLJEDIČNE ODOSE IZMEĐU ISTIH.**

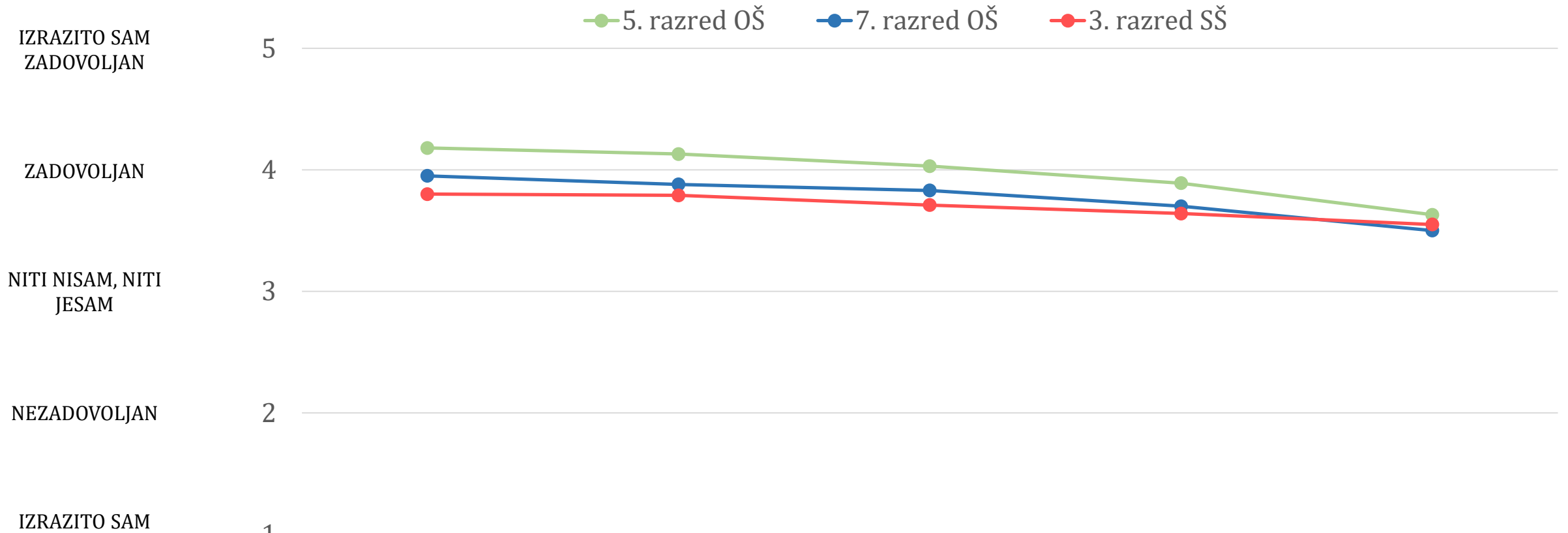
KONCEPT	OPIS MJERE	TVRDNJE	RASPON REZULTATA
OPĆA DOBROBIT	Prilagodba „WHO-5 Indeksa dobrobiti”	Pitanje <i>Kako si se osjećao zadnjih dva tjedna?</i> 5 čestica - primjer: Osjećao sam se veselo i dobre volje.	1 (vrlo niska) – 5 (vrlo visoka)
ZADOVOLJSTVO SOBOM	Opća mjera zadovoljstva samim sobom	1 čestica - Koliko si zadovoljan samim sobom?	1 (izrazito sam nezadovoljan) – 5 (izrazito sam zadovoljan)
DEPRESIVNOST	Prilagodba „Patient Health Questionnaire -2 PHQ-2”	Pitanje <i>Koliko često si imao sljedeće teškoće u zadnja dva tjedna?</i> 2 čestice - primjer: Osjećao sam se neraspoloženo ili potišteno.	1 (nikad) – 5 (gotovo uvijek)
ANKSIOZNOST	Prilagodba „Generalized Anxiety Disorder 2 item GAD-2”	Pitanje <i>Koliko često si imao sljedeće teškoće u zadnja dva tjedna?</i> 2 čestice - primjer: Osjećao sam se uznemireno ili tjeskobno.	1 (nikad) – 5 (gotovo uvijek)
USAMLJENOST	Opća mjera usamljenosti	1 čestica - Osjećao sam se usamljeno.	1 (nikad) – 5 (gotovo uvijek)

OPĆA DOBROBIT - VRIJEME KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

	Do 1 sat dnevno	1 do 2 sata dnevno	2 do 3 sata dnevno	3 do 4 sata dnevno	Više od 4 sata dnevno
5. razred OŠ	3,87	3,74	3,56	3,48	3,37
7. razred OŠ	3,53	3,46	3,42	3,27	3,08
3. razred SŠ	3,32	3,34	3,24	3,19	3,13

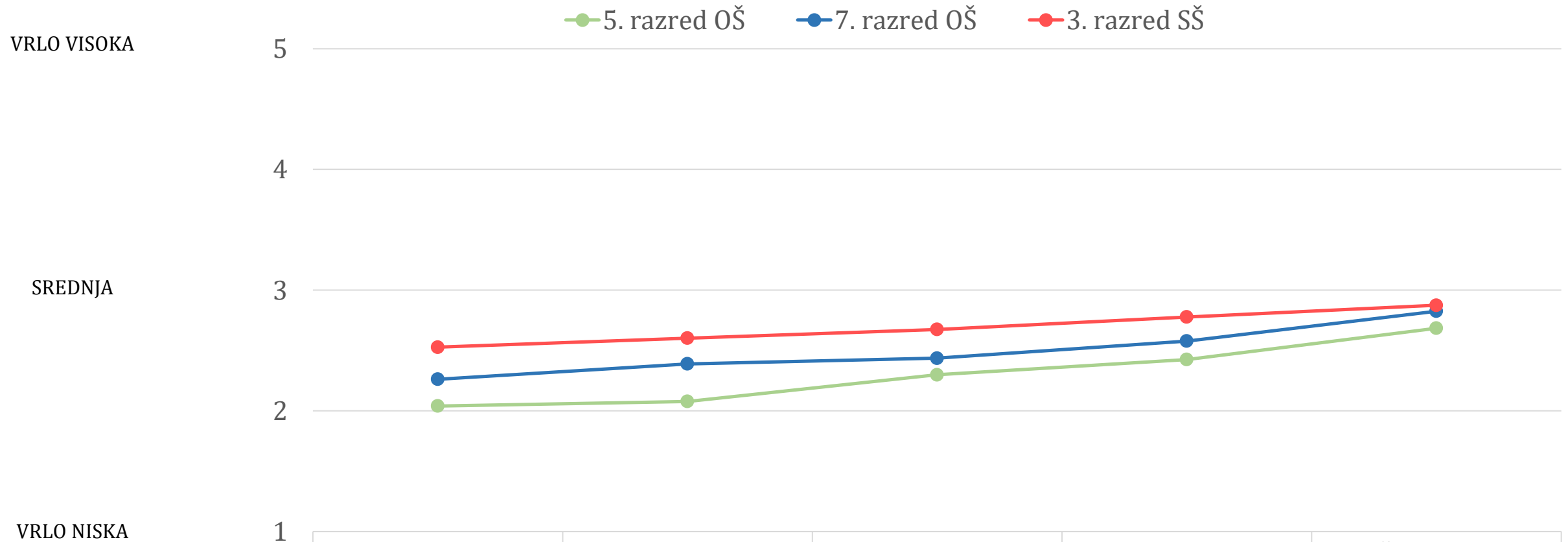
ZADOVOLJSTVO SOBOM - VRIJEME KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

	Do 1 sat dnevno	1 do 2 sata dnevno	2 do 3 sata dnevno	3 do 4 sata dnevno	Više od 4 sata dnevno
5. razred OŠ	4,18	4,13	4,03	3,89	3,63
7. razred OŠ	3,95	3,88	3,83	3,7	3,5
3. razred SŠ	3,8	3,79	3,71	3,64	3,55

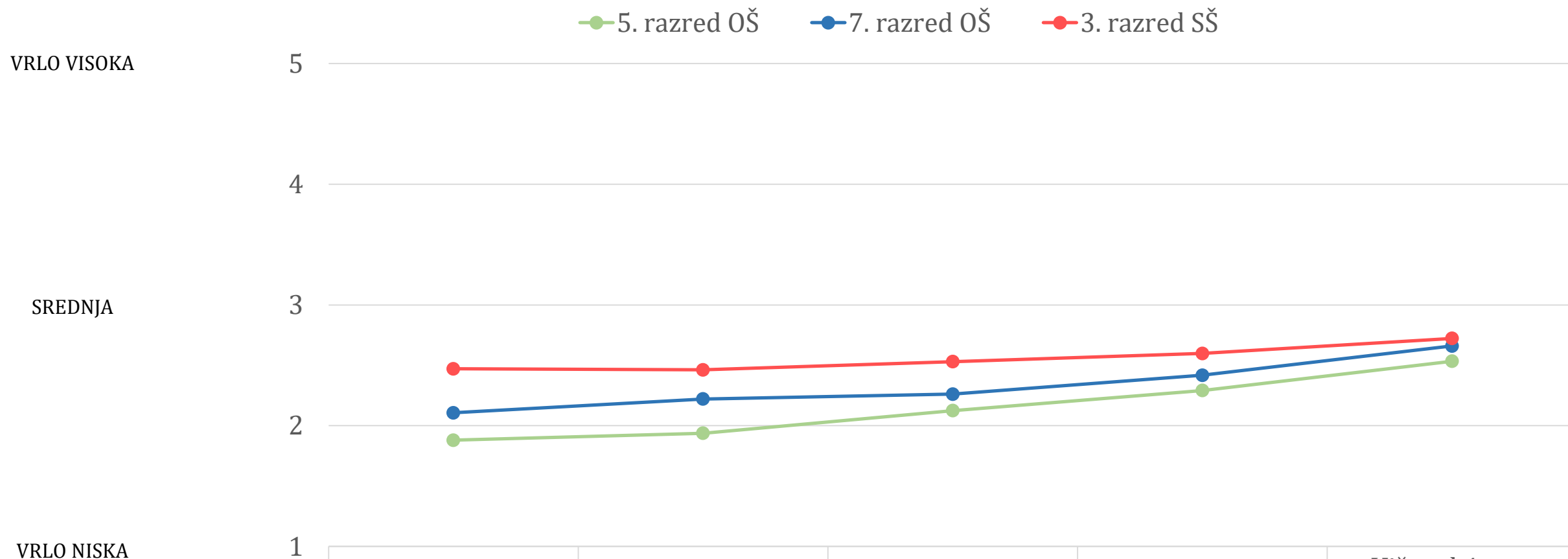

DEPRESIVNOST UČENIKA - VRIJEME KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

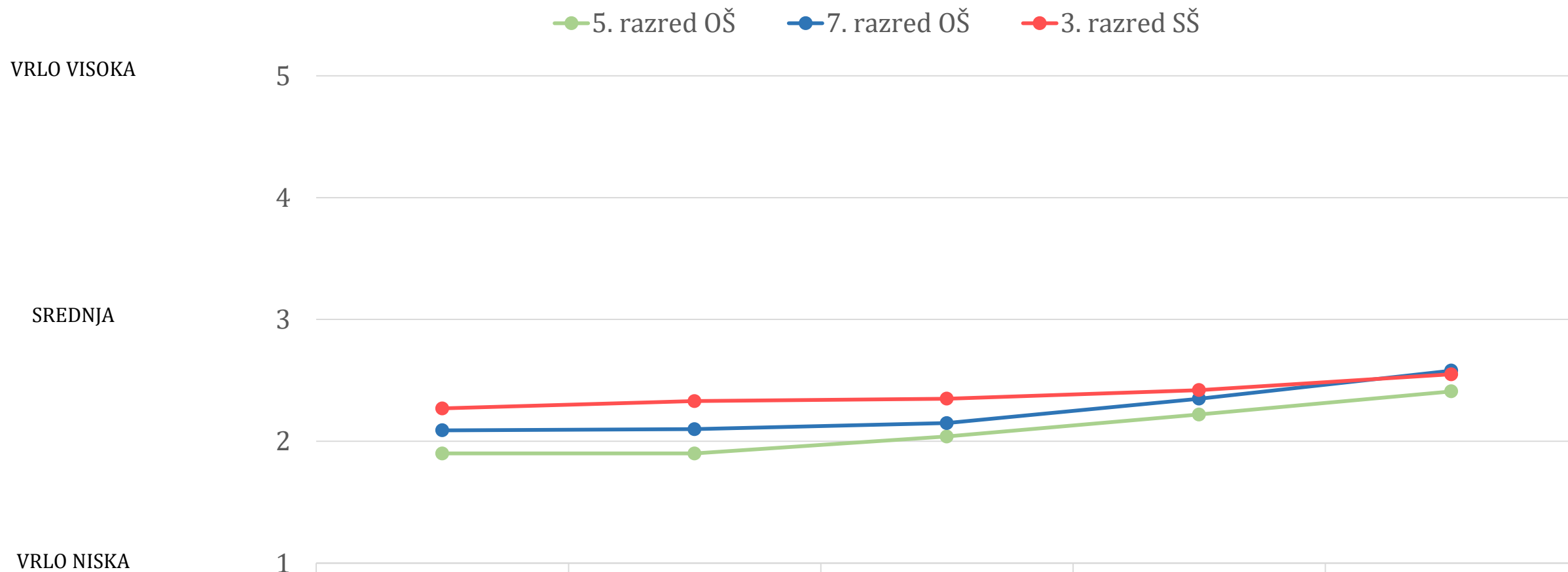
	Do 1 sat dnevno	1 do 2 sata dnevno	2 do 3 sata dnevno	3 do 4 sata dnevno	Više od 4 sata dnevno
—●— 5. razred OŠ	2,04	2,08	2,30	2,43	2,68
—●— 7. razred OŠ	2,26	2,39	2,44	2,58	2,83
—●— 3. razred SŠ	2,53	2,60	2,67	2,78	2,87

ANKSIOZNOST UČENIKA - VRIJEME KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

	Do 1 sat dnevno	1 do 2 sata dnevno	2 do 3 sata dnevno	3 do 4 sata dnevno	Više od 4 sata dnevno
5. razred OŠ	1,88	1,94	2,12	2,29	2,53
7. razred OŠ	2,11	2,22	2,26	2,42	2,66
3. razred SŠ	2,47	2,46	2,53	2,60	2,72

USAMLJENOST UČENIKA - VRIJEME KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

	Do 1 sat dnevno	1 do 2 sata dnevno	2 do 3 sata dnevno	3 do 4 sata dnevno	Više od 4 sata dnevno
5. razred OŠ	1,9	1,9	2,04	2,22	2,41
7. razred OŠ	2,09	2,1	2,15	2,35	2,58
3. razred SŠ	2,27	2,33	2,35	2,42	2,55

POVEZANOST PSIHOLOŠKOG STANJA DJECE I MLADIH I KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

	5. RAZRED OŠ	7. RAZRED OŠ	3. RAZRED SŠ
DOBROBIT	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja niža razina dobrobiti	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja niža razina dobrobiti	MALA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja niža razina dobrobiti
ZADOVOLJSTVO SOBOM	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja niža razina zadovoljstva sobom	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja niža razina zadovoljstva sobom	MALA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja niža razina zadovoljstva sobom
DEPRESIVNOST	UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina depresivnosti	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina depresivnosti	MALA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina depresivnosti
ANKSIOZNOST	UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina anksioznosti	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina anksioznosti	MALA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina anksioznosti
USAMLJENOST	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina usamljenosti	MALA DO UMJERENA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina usamljenosti	MALA POVEZANOST Češće korištenje digitalnih uređaja viša razina usamljenosti

POVEZANOST PSIHOLOŠKOG STANJA DJECE I MLADIH I KORIŠTENJA DIGITALNIH UREĐAJA

- Češće korištenje digitalnih uređaja je statistički značajno povezano s **VIŠIM RAZINAMA DEPRESIVNOSTI, ANKSIOZNOSTI I USAMLJENOSTI** te **NIŽIM RAZINAMA DOBROBITI I ZADOVOLJSTVA SOBOM** kod sve tri generacije učenika.
- Snaga povezanosti kreće se od male do umjerene pri čemu je na svim mjerama psihološkog stanja najmanja povezanost kod učenika 3. razreda srednjih škola, a najsnažnija kod učenika 5. razreda osnovnih škola.
- U generaciji učenika 5. razreda posebice se ističe **povezanost korištenja digitalnih uređaja s mjerama DEPRESIVNOSTI I ANKSIOZNOSTI** gdje „petaši” koji izvještavaju da koriste digitalne uređaje više od ČETIRI sata tijekom radnog dana dosežu gotovo iste razine depresivnosti i anksioznosti kao učenici 7. razreda osnovnih i 3. razreda srednjih škola.
- Na svim mjerama i u svim generacijama **„UMJERENO KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA” (do DVA sata dnevno)** povezano je s pozitivnijim psihološkim stanjima. To se posebice odnosi na učenike osnovnih škola te naročito za učenike 5. razreda osnovnih škola.
- Ovi rezultati ne govore u uzročno-posljedičnoj vezi između korištenja digitalnih uređaja i psiholoških stanja već samo o njihovoj povezanosti.
- Ipak činjenica da su sve povezanosti za sve tri generacije u istom smjeru ukazuje na iznimnu osobnu i društvenu važnost **„UMJERENOSTI U KORIŠTENJU DIGITALNIH UREĐAJA”** naročito kod djece osnovnoškolske dobi.

**D. KAKO DJECA I MLADI VIDE UTJECAJ
DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA
DRUŠTVO I GOSPODARSTVO?**

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA DRUŠTVO I GOSPODARSTVO

UČENICI SU PITANI:

DIGITALNE TEHNOLOGIJE SE NEPRESTANO RAZVIJAJU I UTJEČU NA RAZLIČITE SFERE DRUŠTVENOG ŽIVOTA. ZANIMA NAS TVOJE MIŠLJENJE O TOME KAKO RAZVOJ I KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UTJEČE NA :

- Dostupnost i kvalitetu različitih usluga (npr. financijskih, trgovačkih, zdravstvenih...)
- Ekonomski rast i razvoj
- Sigurnost i stabilnost radnih mjesta
- Mogućnost stjecanja znanja i vještina izvan sustava obrazovanja
- Povjerenje među ljudima
- Odnose među različitim generacijama
- Odnose među različitim društvenim skupinama (nacijama, vjerama, rasama...)

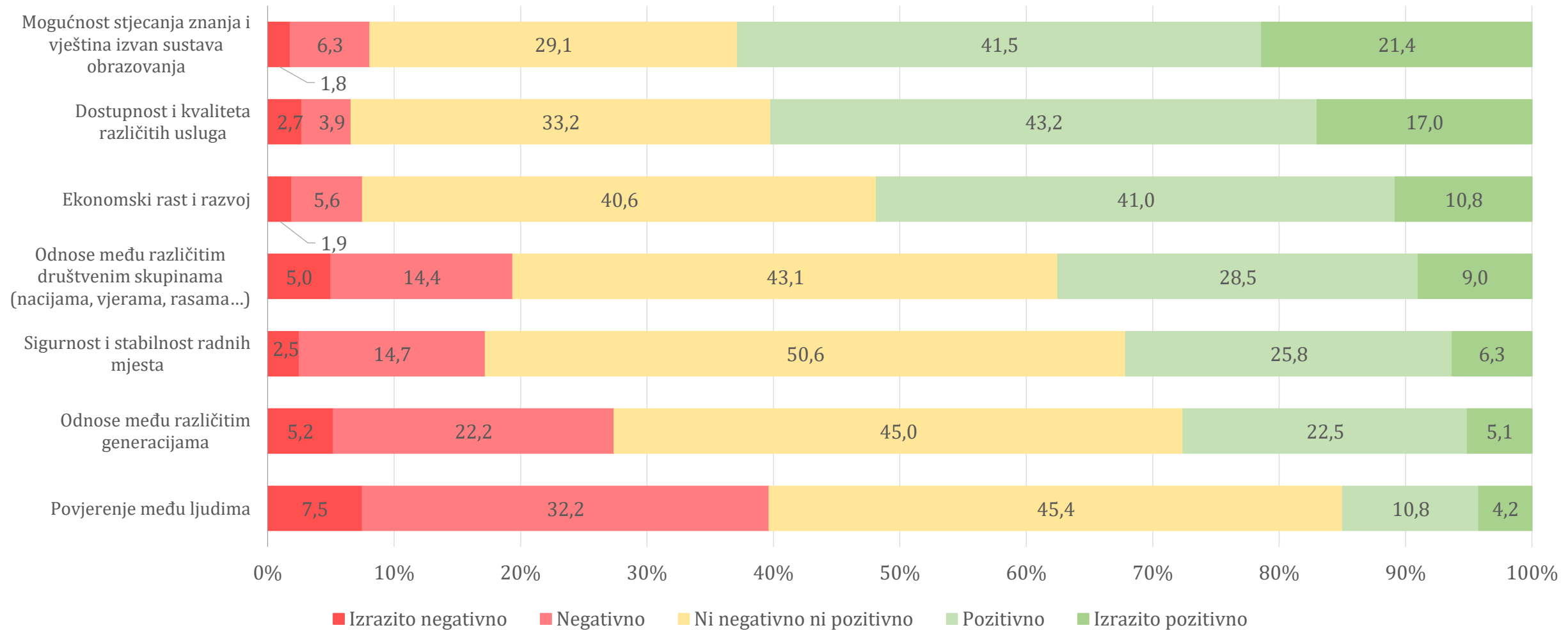
PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

IZRAZITO NEGATIVNO – NEGATIVNO – NI NEGATIVNO NI POZITIVNO – POZITIVNO – IZRAZITO POZITIVNO

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA DRUŠTVO I GOSPODARSTVO

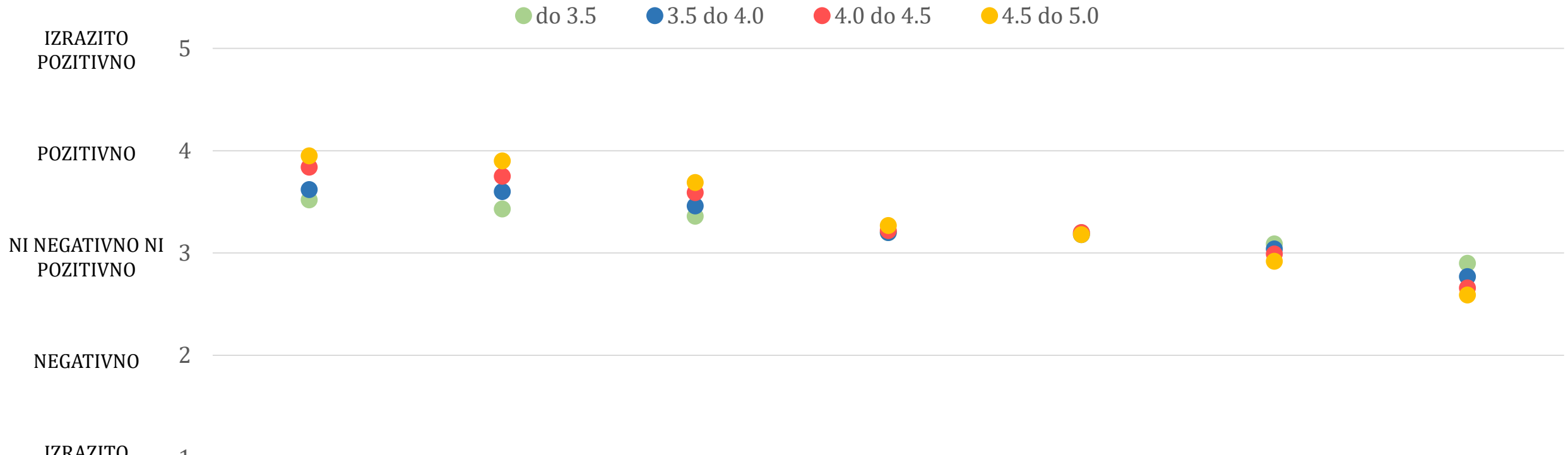
3. RAZRED SŠ (2021./2022.)

ZANIMA NAS TVOJE MIŠLJENJE O TOME KAKO RAZVOJ I KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UTJEČE NA SLJEDEĆE:

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA DRUŠTVO I GOSPODARSTVO – ŠKOLSKI USPJEH 3. RAZRED SŠ

	Mogućnost stjecanja znanja i vještina izvan sustava obrazovanja	Dostupnost i kvalitetu različitih usluga (npr. financijskih,	Ekonomski rast i razvoj	Odnose među različitim društvenim skupinama (nacijama, vjerama, rasama...)	Sigurnost i stabilnost radnih mjesta	Odnose među različitim generacijama	Povjerenje među ljudima
● do 3.5	3,52	3,43	3,36	3,20	3,20	3,09	2,90
● 3.5 do 4.0	3,62	3,60	3,46	3,20	3,18	3,04	2,77
● 4.0 do 4.5	3,84	3,75	3,59	3,22	3,20	2,99	2,66
● 4.5 do 5.0	3,95	3,90	3,69	3,27	3,18	2,92	2,59

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA DRUŠTVO I GOSPODARSTVO

- Učenici razlikuju dobrobiti i izazove utjecaja razvoja i korištenja digitalnih tehnologija na društvo i gospodarstvo.
- **POZITIVAN UTJECAJ** - 62,9% učenika 3. razreda srednjih škola pozitivnim procjenjuje utjecaj digitalnih tehnologija na mogućnost stjecanja znanja i vještina izvan sustava obrazovanja (8,1% smatra taj utjecaj negativnim). 60,2% smatra da digitalne tehnologije pozitivno utječu na dostupnost i kvalitetu različitih usluga (6,6% negativno) dok 51,8% njih pozitivnim smatra utjecaj digitalnih tehnologija na ekonomski rast i razvoj (7,5% negativno).
- **NEUTRALAN UTJECAJ** - Na tvrdnjama o utjecaju digitalnih tehnologija na odnose među generacijama, odnose među društvenim skupinama i na sigurnost i stabilnost radnih mjesta učenici se u najvećoj mjeri odlučuju za neutralan odgovor.
- **UMJERENO NEGATIVAN UTJECAJ** – 45,4% učenika smatra da digitalne tehnologije imaju neutralan utjecaj na povjerenje među ljudima. 39,7% njih smatra da je taj utjecaj negativnim, a 15% da se radi o pozitivnom utjecaju.
- Na tvrdnjama na kojima se očituje pozitivan ili negativan smjer utjecaja izraženije procjene daju učenici boljeg školskog uspjeha. Oni pozitivnijim vide utjecaj digitalnih tehnologija na mogućnost stjecanja znanja i vještina izvan sustava, dostupnost i kvalitetu usluga te ekonomski rast i razvoj. Istovremeno negativnijim smatraju utjecaj digitalnih tehnologija na povjerenje među ljudima.

E. KAKO VIDE UTJECAJ OSOBNOG
KORIŠTENJA DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA VLASTITE ŽIVOTE?

UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA ŽIVOT

UČENICI SU PITANI:

MOLIMO TE PROCIJENI KAKO TVOJE KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UTJEČE NA:

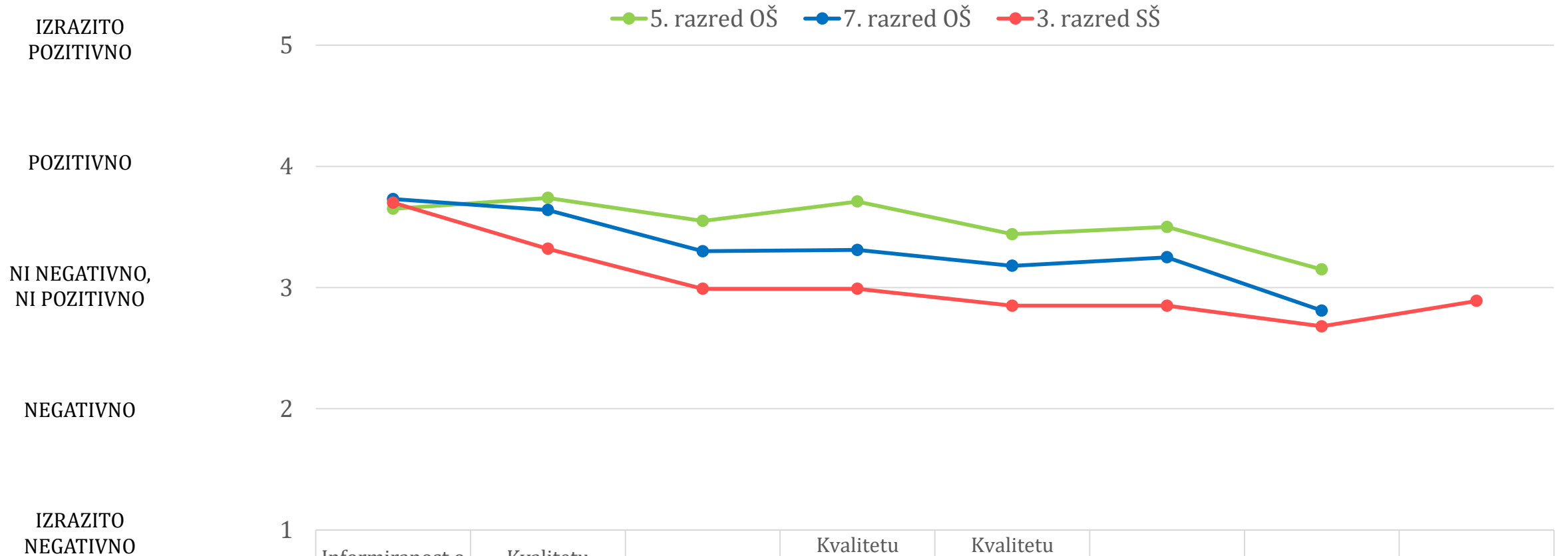
- Kvalitetu prijateljskih odnosa
- Kvalitetu odnosa s članovima obitelji
- Kvalitetu provođenja slobodnog vremena
- Tvoju informiranost o trenutnim zbivanjima
- Tvoje učenje
- Tvoje zdravlje (u 3. razredu srednje škole pitano kao „Tvoje fizičko zdravlje”)
- Tvoje mentalno zdravlje (pitano samo u 3. razredu srednje škole)
- Kvalitetu tvojeg života

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

IZRAZITO NEGATIVNO – NEGATIVNO – NI NEGATIVNO NI POZITIVNO – POZITIVNO – IZRAZITO POZITIVNO

UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA ŽIVOT

Molimo te procijeni kako tvoje
KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA
 utječe na:

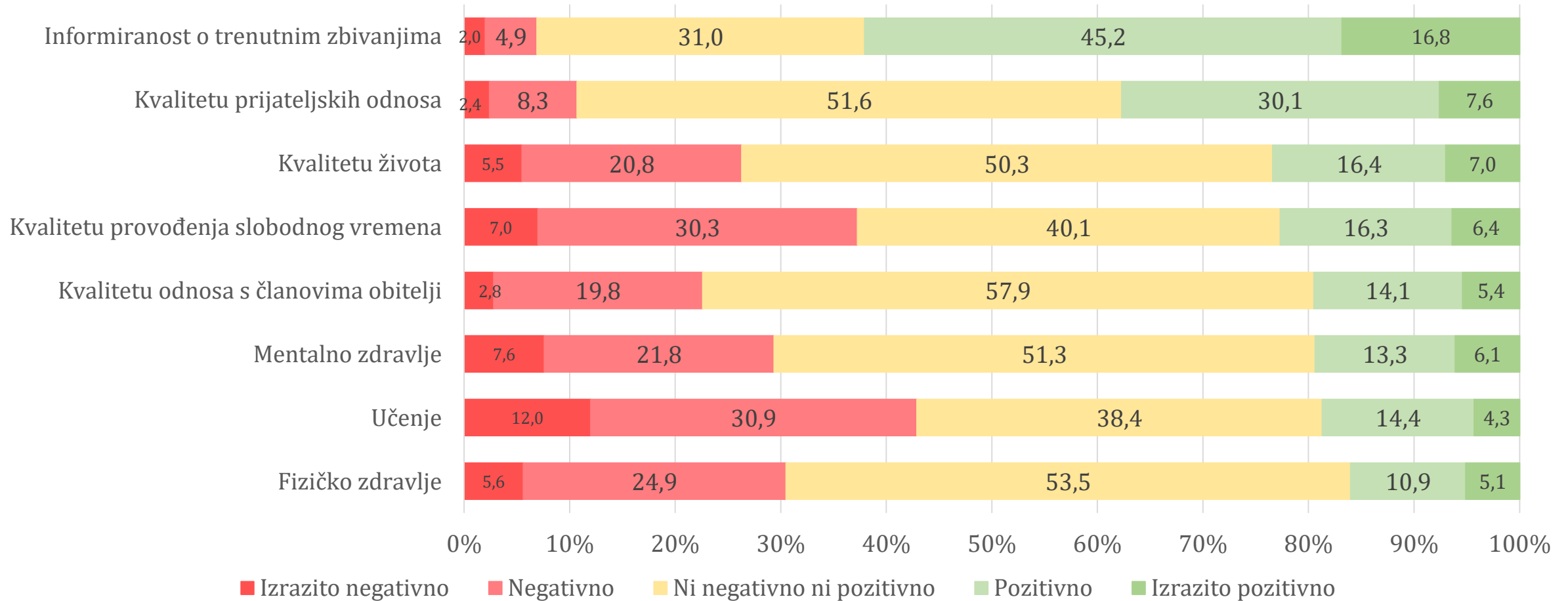
5. razred OŠ	3,65	3,74	3,55	3,71	3,44	3,5	3,15	
7. razred OŠ	3,73	3,64	3,3	3,31	3,18	3,25	2,81	
3. razred SŠ	3,7	3,32	2,99	2,99	2,85	2,85	2,68	2,89

UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA ŽIVOT

- Učenici triju generacija razlikuju se u svojim procjenama utjecaja osobnog korištenja digitalnih tehnologija na gotovo svim aspektima njihovog života. Iznimka je procjena utjecaja na njihovu informiranost o trenutnim zbivanjima koja je kod sve tri generacije jednaka i pozitivna.
- Učenici sve tri generacije **najkritičniji su u vezi utjecaja osobnog korištenja digitalnih tehnologija na vlastito UČENJE** pri čemu su procjene učenika 7. razreda osnovnih škola i 3. razreda srednjih škola ispod neutralne razine („Ni negativno, ni pozitivno”).
- Učenici 5. razreda blago pozitivnim procjenjuju utjecaj osobnog korištenja digitalnih tehnologija na svim aspektima vlastitih života, a posebice se to odnosi na procjenu vezano uz utjecaj na kvalitetu odnosa s članovima obitelji i prijateljima.
- Učenici 7. razreda po procjenama utjecaja osobnog korištenja digitalnih tehnologija nalaze se između učenika 5. razreda osnovnih škola i 3. razreda srednjih škola.
- U usporedbi s ostalim generacijama, učenici 3. razreda srednjih škola daju najmanje pozitivne procjene utjecaja osobnog korištenja digitalnih tehnologija na vlastiti život.

UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA ŽIVOT

3. RAZRED SŠ (2021./2022.)
Molimo te procijeni kako tvoje
KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA
utječe na:

UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA ŽIVOT

62,0%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ
POZITIVNIM ILI IZRAZITO
POZITIVNIM

PROCJENJUJE UTJECAJ VLASTITOG
KORIŠTENJA DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
NJIHOVU

INFORMIRANOST
O TRENUTNIM
ZBIVANJIMA

37,7%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ
POZITIVNIM ILI IZRAZITO
POZITIVNIM

PROCJENJUJE UTJECAJ VLASTITOG
KORIŠTENJA DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
NJIHOVU

KVALITETU
PRIJATELJSKIH
ODNOSA

UTJECAJ OSOBNOG KORIŠTENJA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA ŽIVOT

42,9%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ
NEGATIVNIM ILI
IZRAZITO NEGATIVNIM
PROCJENJUJE UTJECAJ
VLASTITOG KORIŠTENJA
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
NJIHOVO

UČENJE

37,3%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ
NEGATIVNIM ILI
IZRAZITO NEGATIVNIM
PROCJENJUJE UTJECAJ
VLASTITOG KORIŠTENJA
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
NJIHOVO

KVALITETU
SLOBODNOG
VREMENA

30,5%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ
NEGATIVNIM ILI
IZRAZITO NEGATIVNIM
PROCJENJUJE UTJECAJ
VLASTITOG KORIŠTENJA
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
NJIHOVO

FIZIČKO
ZDRAVLJE

29,4%

UČENIKA 3. RAZREDA SŠ
NEGATIVNIM ILI
IZRAZITO NEGATIVNIM
PROCJENJUJE UTJECAJ
VLASTITOG KORIŠTENJA
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
NJIHOVO

MENTALNO
ZDRAVLJE

GENERACIJSKI PROBLEMI

**SMATRAJU LI UČENICI NEKE ASPEKTE
BORAVKA U ONLINE OKRUŽJU
GENERACIJSKIM PROBLEMIMA?**

ONLINE OKRUŽJE - GENERACIJSKI PROBLEMI

UČENICI 7. RAZREDA OSNOVNIH ŠKOLA SU PITANI:

U KOJOJ SU MJERI SLJEDEĆI POJAVE PROBLEM U TVOJOJ GENERACIJI?

- Količina vremena koju mladi ljudi provode ONLINE
- Zaokupljenost nevažnim sadržajima u ONLINE okružju
- Zlostavljanje (cyberbullying) u ONLINE okružju

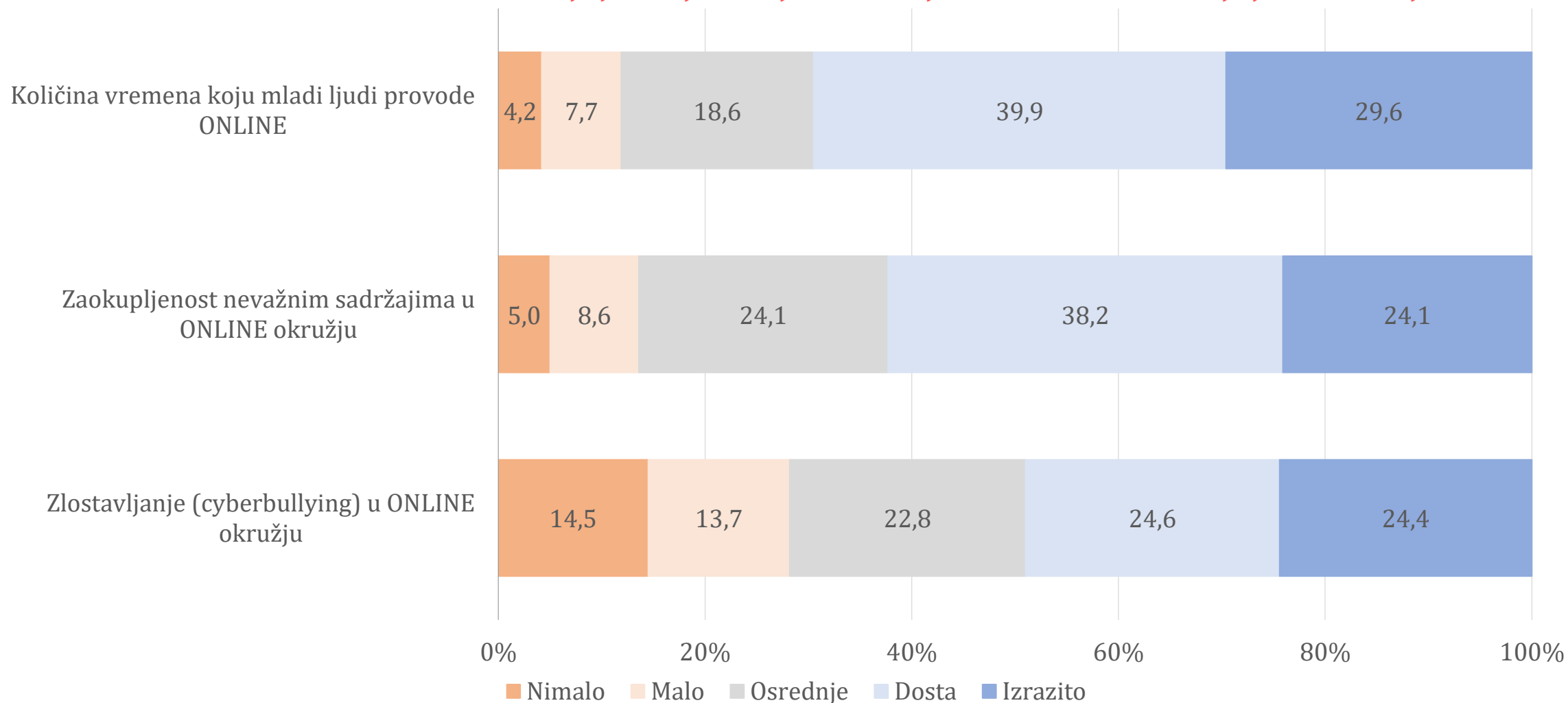
PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

NIMALO - MALO - OSREDNJE - DOSTA - IZRAZITO

ONLINE OKRUŽJE - GENERACIJSKI PROBLEMI

7. RAZRED OŠ (2021./2022.)

U KOJOJ SU MJERI SLJEDEĆE POJAVE PROBLEM U TVOJOJ GENERACIJI?

ONLINE OKRUŽJE - GENERACIJSKI PROBLEMI

- Učenici 7. razreda osnovnih škola određene aktivnosti i ponašanja u ONLINE okružju smatraju izraženim problemima u svojoj generaciji.
- 69,5% učenika smatra količinu vremena koju mladi provode online dosta velikim (39,9%) ili izrazitim (29,6%) problemom u generaciji dok 4,2% učenika to ne smatra problemom. Postoje jasne rodne i razlike s obzirom na školski uspjeh u stavovima pri čemu djevojke (Ž - 73,2%; M - 66,4%) i uspješniji učenici u većoj mjeri smatraju problemom količinu vremena provedenog online.
- 62,3% učenika smatra zaokupljenost nevažnim sadržajima u ONLINE okružju dosta velikim (38,2%) ili izrazitim (24,1%) problemom, dok 5% učenika to ne smatra problemom u generaciji. Postoje jasne rodne i razlike s obzirom na školski uspjeh u stavovima pri čemu djevojke (Ž - 68,8%; M - 58,5%) i uspješniji učenici u većoj mjeri smatraju to problemom.
- 49% učenika smatra zlostavljanje (cyberbullying) u ONLINE okružju dosta velikim ili izrazitim problemom u generaciji. 24,4% učenika mišljenja je da se radi o izrazitom generacijskom problemu. 14,5% navedeno ne smatra problemom. Razlike po školskom uspjehu ukazuju da uspješniji učenici smatraju navedeno izraženijim problemom. Posebno je važno naglasiti rodne razlike pri čemu 56,4% djevojaka zlostavljanje u ONLINE okružju smatra dosta velikim i izrazitim problemom dok to isto smatra 42,1% mladića.

F. ULOVLJENI IZMEĐU TIK-TOKA I
ŠKOLSKOG IGRALIŠTA -
AJMO NA ŠKOLSKO!

IZMEĐU TIK TOKA I ŠKOLSKOG IGRALIŠTA

UČENICI SU PITANI:

MOLIMO TE USPOREDI VRIJEDE LI SLIJEDEĆE TVRDNJE VIŠE ZA TEBE ONLINE ILI UŽIVO:

- Uživam u provođenju vremena.
- Ulazim u nesuglasice s drugima.
- Slobodno izražavam što mislim i osjećam.
- Osjećam bliskost s prijateljima.
- Uživam u druženju s drugima.
- Mogu se povjeriti prijateljima.
- Moje ponašanje prema drugima dobro odražavaju kakva sam osoba.
- Lako mi je razumjeti ponašanje drugih osoba.
- Imam iskrene odnose s prijateljima.
- Lako upoznajem nove osobe.
- Dobro se slažem s drugima.

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

ZNATNO VIŠE VRIJEDI ONLINE –VIŠE VRIJEDI ONLINE – PODJEDNAKO VRIJEDI ONLINE I UŽIVO –VIŠE VRIJEDI UŽIVO –ZNATNO VIŠE VRIJEDI UŽIVO

IZMEĐU TIK TOKA I ŠKOLSKOG IGRALIŠTA

7. RAZRED OŠ (2021./2022.)

Molimo te usporedi vrijede li slijedeće tvrdnje više za tebe ONLINE ili UŽIVO:

	Znatno više vrijedi ONLINE	Više vrijedi ONLINE	Podjednako vrijedi ONLINE i UŽIVO	Više vrijedi UŽIVO	Znatno više vrijedi UŽIVO
Uživam u druženju s drugima.	2,4	2,9	19,5	27,6	47,7
Osjećam bliskost s prijateljima.	2,5	4,0	21,7	31,0	40,7
Mogu se povjeriti prijateljima.	4,0	4,9	24,3	29,8	36,9
Lako mi je razumjeti ponašanje drugih osoba.	2,3	4,1	28,0	35,3	30,4
Imam iskrene odnose s prijateljima.	2,6	3,3	29,9	30,5	33,7
Uživam u provođenju vremena.	4,0	6,1	25,8	28,6	35,5
Moje ponašanje prema drugima dobro odražavaju kakva sam osoba.	2,1	3,1	40,0	29,7	25,1
Dobro se slažem s drugima.	3,2	4,9	41,6	23,6	26,6
Slobodno izražavam što mislim i osjećam.	7,7	13,0	36,1	24,5	18,7
Lako upoznajem nove osobe.	12,0	18,7	29,4	19,9	20,0
Ulazim u nesuglasice s drugima.	7,3	22,1	37,3	23,8	9,4

IZMEĐU TIK TOKA I ŠKOLSKOG IGRALIŠTA

- Većina učenika 7. razreda osnovnih škola radije odabire i bolje se osjeća u socijalnim interakcijama UŽIVO u usporedbi s *online* okruženjem.
- **Više od dvije trećine učenika** smatra da znatno više ili više uživa u druženju s drugima (75,3%), osjeća bliskost s prijateljima (71,7%) te smatra da se može povjeriti prijateljima (66,7%) UŽIVO.
- **Preko polovine učenika** znatno više ili više UŽIVO uživa u provođenju vremena (64,1%), smatra da ima iskrene odnose s prijateljima (64,2%), smatra da im je lakše razumjeti ponašanje drugih osoba (65,7%), dobro se slaže s drugima (50,2%) te smatra da njihovo ponašanje prema drugima dobro odražava kakve su osobe (54,8%).
- **20,7% učenika** procjenjuje da slobodnije izražava što misli i osjeća u *online* okruženju u usporedbi sa „živim” kontekstom.
- Odgovori učenika na tvrdnjama o lakoći upoznavanja novih osoba i ulaženju u nesuglasice s drugima ukazuju da nema velikih razlika između *online* i „živog” okruženja.

G. KORIŠTENJE DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA DJECE I MLADIH IZ
UČITELJSKE PERSPEKTIVE

IZMEĐU TIK TOKA I ŠKOLSKOG IGRALIŠTA

- Perspektiva odgojno-obrazovnih radnika o digitalnim tehnologijama i razvoju djece i mladih iznimno je važna.
- Oni su u svakodnevnom kontaktu s učenicima različitih generacija te imaju ponajbolji pregled nad korištenjem digitalnih tehnologija i utjecaju koje imaju na živote djece i mladih.
- Promjene u organizaciji procesa poučavanja i učenja slijedom pandemije bolesti COVID-19 uzrokovale su brojne novosti u radu učitelja i nastavnika u našim školama.
- To se prije svega odnosilo na potrebu brzog prelaska na online i hibridne modele poučavanja i učenja.
- U tom prelasku hrvatske su škole i odgojno-obrazovni radnici pokazali iznimnu fleksibilnost i umješnost.

NASTAVA I DIGITALNA TEHNOLOGIJA

UČITELJI I NASTAVNICI SU PITANI:

KAKVO JE VAŠE MIŠLJENJE O KORIŠTENJU DIGITALNE TEHNOLOGIJE U NASTAVI?

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

IZRAZITO NEGATIVNO – NEGATIVNO – NI NEGATIVNO NI POZITIVNO – POZITIVNO – IZRAZITO POZITIVNO

NASTAVA I DIGITALNA TEHNOLOGIJA

8,9%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
**NEGATIVNO ILI
IZRAZITO
NEGATIVNO**
MIŠLJENJE O
KORIŠTENJU
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA U
NASTAVI

32,7%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
NEUTRALNO
MIŠLJENJE O
KORIŠTENJU
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA U
NASTAVI

58,4%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
**POZITIVNO ILI
IZRAZITO
POZITIVNO**
MIŠLJENJE O
KORIŠTENJU
DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA U
NASTAVI

NASTAVNICI I DIGITALNA TEHNOLOGIJA

UČITELJI I NASTAVNICI SU PITANI:

DIGITALNE TEHNOLOGIJE SE NEPRESTANO RAZVIJAJU I UTJEČU NA RAZLIČITE SFERE DRUŠTVENOG ŽIVOTA.

ZANIMA NAS VAŠE MIŠLJENJE O TOME KAKO RAZVOJ I KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UTJEČE NA :

- Dostupnost i kvalitetu različitih usluga (npr. financijskih, trgovačkih, zdravstvenih...)
- Ekonomski rast i razvoj
- Sigurnost i stabilnost radnih mjesta
- Mogućnost stjecanja znanja i vještina izvan sustava obrazovanja
- Povjerenje među ljudima
- Odnose među različitim generacijama
- Odnose među različitim društvenim skupinama (nacijama, vjerama, rasama...)

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

IZRAZITO NEGATIVNO – NEGATIVNO – NI NEGATIVNO NI POZITIVNO – POZITIVNO – IZRAZITO POZITIVNO

NASTAVNICI I DIGITALNA TEHNOLOGIJA

73,5%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
POZITIVNO ILI IZRAZITO
POZITIVNO
MIŠLJENJE O
UTJECAJU DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
MOGUĆNOST STJECANJA
ZNANJA I VJEŠTINA IZVAN
SUSTAVA OBRAZOVANJA

73,0%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
POZITIVNO ILI IZRAZITO
POZITIVNO
MIŠLJENJE O
UTJECAJU DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA
DOSTUPNOST I KVALITETU
RAZLIČITIH USLUGA

NASTAVNICI I DIGITALNA TEHNOLOGIJA

50,8%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
NEGATIVNO ILI IZRAZITO
NEGATIVNO
MIŠLJENJE O
UTJECAJU DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA POVJERENJE
MEĐU LJUDIMA

48,9%

UČITELJA I NASTAVNIKA IMA
NEGATIVNO ILI IZRAZITO
NEGATIVNO
MIŠLJENJE O
UTJECAJU DIGITALNIH
TEHNOLOGIJA NA ODNOSE MEĐU
RAZLIČITIM GENERACIJAMA

KAKO VIDE UTJECAJ KORIŠTENJA
DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UČENIKA
NA RAZLIČITE ASPEKTE UČENIČKIH
ŽIVOTA?

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA UČENIKE - UČITELJI

UČITELJI I NASTAVNICI SU PITANI:

MOLIMO PROCIJENITE KAKO UČENIČKO KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA UTJEČE NA:

- Kvalitetu njihovih prijateljskih odnosa
- Kvalitetu odnosa s članovima obitelji
- Kvalitetu provođenja slobodnog vremena
- Njihovu informiranost o trenutnim zbivanjima
- Njihovo učenje
- Njihovo fizičko zdravlje
- Njihovo mentalno zdravlje
- Ukupnu kvalitetu života učenika

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

IZRAZITO NEGATIVNO – NEGATIVNO – NI NEGATIVNO NI POZITIVNO – POZITIVNO – IZRAZITO POZITIVNO

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA UČENIKE - UČITELJI

UČITELJI I NASTAVNICI

Molimo procijenite kako **učeničko korištenje digitalnih tehnologija** utječe na:

	IZRAZITO NEGATIVNO	NEGATIVNO	NI NEGATIVNO NI POZITIVNO	POZITIVNO	IZRAZITO POZITIVNO
Njihovu informiranost o trenutnim zbivanjima	5,1	29,4	43,6	21,0	0,9
Njihovo učenje	9,1	55,9	29,1	5,6	0,3
Kvalitetu njihovih prijateljskih odnosa	8,8	57,0	29,7	4,4	0,2
Ukupnu kvalitetu života učenika	12,6	64,5	21,0	1,7	0,2
Kvalitetu odnosa s članovima obitelji	7,7	62,2	27,9	2,0	0,1
Kvalitetu provođenja slobodnog vremena	16,0	66,9	15,4	1,6	0,1
Njihovo mentalno zdravlje	21,8	61,2	15,9	1,1	0,1
Njihovo fizičko zdravlje	21,1	64,0	14,0	0,8	0,0

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA UČENIKE - UČITELJI

NEGATIVAN ILI IZRAZITO NEGATIVAN UTJECAJ

85,1%

FIZIČKO
ZDRAVLJE

83,0%

MENTALNO
ZDRAVLJE

82,9%

KVALITETU
SLOBODNOG
VREMENA

UTJECAJ DIGITALNIH TEHNOLOGIJA NA UČENIKE - UČITELJI

- Procjene učitelja i nastavnika o utjecaju digitalnih tehnologija na učenika su na gotovo svim aspektima dominantno **negativne ili izrazito negativne**.
- Iznimka su procjene učitelja i nastavnika o utjecaju digitalnih tehnologija na informiranost učenika o trenutnim zbivanjima, gdje je dominantna pozicija nastavnika **neutralna** (43,6% „ni negativno ni pozitivno”).
- **Preko 80% učitelja i nastavnika** negativnim ili izrazito negativnim procjenjuje utjecaj digitalnih tehnologija na fizičko zdravlje, psihičko zdravlje učenika i kvalitetu provođenja slobodnog vremena. **77,1% učitelja i nastavnika** negativnim smatra utjecaj korištenja digitalnih tehnologija na ukupnu kvalitetu života njihovih života.
- Dominantna perspektiva odgojno-obrazovnih radnika očituje se i u vrlo malom broju onih koji utjecaj digitalnih tehnologija na različite aspekte života učenika smatraju pozitivnim. Tako npr. tek 0,8% učitelja i nastavnika smatra pozitivnim utjecaj digitalnih tehnologija na fizičko zdravlje učenika pri čemu **NITI JEDAN OD 3634 SUDIONIKA** ne smatra utjecaj vrlo pozitivnim. U ostalim aspektima života učenika (osim spomenute informiranosti o trenutnim zbivanjima) udio učitelja i nastavnika koji smatraju da je utjecaj digitalnih tehnologija na učenje pozitivan ili izrazito pozitivan kreće se od 1,2% u slučaju utjecaja na mentalno zdravlje do 5,9% u slučaju utjecaja digitalnih tehnologija na učenje njihovih učenika.

PROBLEMI U DANAŠNJIM GENERACIJAMA DJECE I MLADIH - UČITELJI

UČITELJI I NASTAVNICI SU PITANI:

U KOJOJ SU MJERI SLJEDEĆE POJAVE PROBLEM U DANAŠNJIM GENERACIJAMA DJECE I MLADIH?

- Količina vremena koju mladi ljudi provode u online okružju
- Zaokupljenost trivijalnim sadržajima u online okružju
- Zlostavljanje (cyberbullying) u online okružju
- Poteškoće u pažnji zbog vremena provedenog u online okružju
- Gubitak interesa za aktivnost čitanja zbog vremena provedenog u online okružju
- Smanjenje fizičkih aktivnosti zbog vremena provedenog u online okružju
- Nedovoljna razvijenost u govornoj i pisanoj komunikaciji zbog vremena provedenog u online okružju

PONUĐENI ODGOVORI BILI SU:

NIMALO – MALO – OSREDNJE – DOSTA – IZRAZITO

PROBLEMI U DANAŠNJIM GENERACIJAMA DJECE I MLADIH - UČITELJI

UČITELJI I NASTAVNICI

U kojoj su mjeri sljedeće pojave **problem u današnjim generacijama djece i mladih?**

	NIMALO	MALO	OSREDNJE	DOSTA	IZRAZITO
Gubitak interesa za aktivnost čitanja zbog vremena provedenog u online okružju	0,3	1,7	9,0	47,0	42,1
Nedovoljna razvijenost u govornoj i pisanoj komunikaciji zbog vremena provedenog u online okružju	0,4	1,3	11,1	45,3	41,9
Smanjenje fizičkih aktivnosti zbog vremena provedenog u online okružju	0,1	1,2	9,3	49,4	39,9
Zaokupljenost trivijalnim sadržajima u online okružju	0,1	1,1	10,1	48,9	39,7
Količina vremena koju mladi ljudi provode u online okružju	0,3	1,7	12,4	56,8	28,8
Poteškoće u pažnji zbog vremena provedenog u online okružju	0,2	2,2	14,0	56,9	26,7
Zlostavljanje (cyberbullying) u online okružju	1,0	5,0	28,6	51,1	14,3

PROBLEMI U DANAŠNJIM GENERACIJAMA DJECE I MLADIH - UČITELJI

ZNAČAJAN PROBLEM
U DANAŠNJIM GENERACIJAMA

89,1%

GUBITAK INTERESA ZA
AKTIVNOST ČITANJA ZBOG
VREMENA PROVEDENOG U
ONLINE OKRUŽJU

87,2%

NEDOVOLJNA RAZVIJENOST U
GOVORNOJ I PISANOJ
KOMUNIKACIJI ZBOG
VREMENA PROVEDENOG U
ONLINE OKRUŽJU

89,3%

SMANJENJE FIZIČKIH
AKTIVNOSTI ZBOG VREMENA
PROVEDENOG U ONLINE
OKRUŽJU

PROBLEMI U DANAŠNJIM GENERACIJAMA DJECE I MLADIH - UČITELJI

- Sve navedene pojave učitelji i nastavnici dominantno procjenjuju **dosta velikim ili izrazitim problemom** u današnjim generacijama djece i mladih.
- **Preko 80% učitelja i nastavnika** smatra gotovo sve tvrdnje dosta velikim ili izrazitim problemom, a posebice se to odnosi na smanjenje fizičkih aktivnosti, gubitak interesa za čitanje te na nedovoljnu razvijenost u govornoj i pisanoj komunikaciji zbog vremena provedenog u online okružju.
- 65,4% učitelja i nastavnika smatra zlostavljanje (cyberbullying) dosta velikim ili izrazitim problemom kod djece i mladih danas.
- Vrlo mali udio odgojno-obrazovnih radnika navedene pojave ne smatra problemom u današnjim generacijama djece i mladih. Do 1,0% učitelja i nastavnika za svaku pojavu procjenjuje da **NE PREDSTAVLJA problem** u današnjim generacijama djece i mladih.

ZAKLJUČAK

ZAKLJUČAK

- Rijetko predstavljena perspektiva djece i mladih o obrascima korištenja i utjecaju digitalnih tehnologija na njihove živote, društvo i gospodarstvo.
- Korištenje digitalnih tehnologija prožima život gotovo sve djece i mladih u Republici Hrvatskoj.
- U odnosu na razdoblje prije pandemije bolesti COVID-19, djeca i mladi više vremena provode ispred digitalnih ekrana. To se posebice odnosi na učenike srednjih škola te na djevojke.
- U strukturi dana djece i mladih (izuzimajući pohađanje škole) korištenje digitalnih uređaja postaje dominantna aktivnost, posebice za starije generacije. Posebno su važni podaci o smanjenju vremena posvećenog izvršavanju školskih obveza i bavljenja sportom i rekreacijom (u klubu ili individualno).
- Češće korištenje digitalnih uređaja u svim je generacijama povezano s negativnijim procjenama psihološkog stanja. Povezanosti se kreću od malih (u slučaju generacije učenika 3. razreda srednjih škola) do umjerenih (5. razred osnovnih škola) pri čemu se umjerenom korištenju digitalnih uređaja veže uz pozitivnije ishode vezane uz dobrobit, depresivnost, anksioznost, usamljenost i zadovoljstvo životom. Djeca i mladi koji provode više od 4 sata dnevno u korištenju digitalnih uređaja daju negativnije iskaze psihološkog stanja.

ZAKLJUČAK

- Učenici 3. razreda srednjih škola razlikuju dobrobiti i izazove koje digitalne tehnologije donose društvu i gospodarstvu. Oni smatraju pozitivnim utjecaj digitalnih tehnologija na mogućnost stjecanja znanja i vještina izvan sustava obrazovanja, na ekonomski rast i razvoj te na dostupnost i kvalitetu različitih usluga. Istovremeno, utjecaj digitalnih tehnologija na povjerenje među ljudima smatraju umjereno negativnim.
- Djeca i mladi različite dobi razlikuju se u doživljaju utjecaja osobnog korištenja digitalnih tehnologija na vlastiti život. Sve generacije pozitivnim doživljavaju utjecaj na informiranost o trenutnim zbivanjima i kvalitetu prijateljskih odnosa. Najkritičniji prema utjecaju osobnog korištenja digitalnih tehnologija na vlastiti život su učenici 3. razreda srednjih škola. Značajan dio smatra da njihovo korištenje digitalnih tehnologija negativno utječe na njihovo učenje, kvalitetu slobodnog vremena, fizičko i mentalno zdravlje.
- Odgovori učenika 7. razreda ukazuju da oni sami vide određene generacijske probleme s boravkom u *online* okružju. Većina ih smatra značajnim problemom količinu vremena koju mladi ljudi provode *online* baš kao i zaokupljenost mladih nevažnim sadržajima u *online* okružju. Gotovo polovina učenika smatra zlostavljanje (cyberbullying) u *online* okružju značajnim generacijskim problemom.
- Pri usporedbi mogu li iskazati ili doživjeti određene pozitivne aktivnosti, stanja i osjećaje uživo ili u online okružju, učenici 7. razreda dominantno odabiru UŽIVO. To se posebice odnosi na aspekte prijateljstava i izražavanja sebe.

ZAKLJUČAK

- Učitelji i nastavnici u Republici Hrvatskoj otvoreni su prema korištenju digitalnih tehnologija u nastavi.
- Iznimno su važni rezultati koji ukazuju da gotovo svi odgojno-obrazovni radnici smatraju da učeničko korištenje digitalnih tehnologija negativno utječe na različite aspekte učeničkih života. To se posebice odnosi na procjenu negativnog utjecaja na fizičko i mentalno zdravlje, kvalitetu slobodnog vremena te na ukupnu kvalitetu života djece i mladih.
- Jednako važni su i rezultati koji ukazuju da odgojno-obrazovni radnici gotovo jednoznačno smatraju problemom današnjih generacija gubitak interesa za čitanje, gubitak pažnje, nedovoljnu razvijenost u govornoj i pisanoj komunikaciji te smanjenje fizičkih aktivnosti zbog vremena provedenog u *online* okružju.

ZAKLJUČAK

REZULTATI ZOVU NA ŠIROKU DRUŠTVENU
RASPRAVU TE SLOŽENU REAKCIJU OD
STRANE RODITELJA, DJECE, ODGOJNO-
OBRAZOVNOG SUSTAVA I GOSPODARSTVA
U SKLADU S TIM FORMULIRANE SU
SLJEDEĆE PREPORUKE

PREPORUKE ZA JAVNU POLITIKU

- Temeljito i kontinuirano istraživati korištenje digitalnih tehnologija u školskom i svakodnevnom okruženju djece i mladih u cilju osmišljavanja na podacima utemeljenih politika.
- Potaknuti široku raspravu u stručnoj i općoj javnosti o dobrobitima i rizicima korištenja digitalnih tehnologija djece i mladih, kao i o smjerovima i mogućnostima razvoja pojedinca i društva u digitalnom okruženju.
- U raspravu ravnopravno uključiti djecu i mlade.
- U različitim područjima društvenog života razvijati „digitalno građanstvo“:
  - osigurati pristup i sudjelovanje svih
  - jačati medijsku i informacijsku pismenost građana
  - zahtijevati etičnost, privatnost i sigurnost u digitalnom okruženju
- Osigurati društvenu odgovornost svih aktera, a posebno medija i tvrtki koje se bave digitalnim uslugama i proizvodima.

PREPORUKE ZA OBRAZOVNI SUSTAV

- Prilagoditi izloženost digitalnim tehnologijama u školskom okruženju dobi djeteta.
- Raditi na razvoju relevantnih digitalnih obrazovnih sadržaja na hrvatskom jeziku za različita područja učenja koji su prilagođeni razvojnoj dobi djece i mladih.
- Ujednačiti pristup kvalitetnom i svrhovitom učenju posredovanom digitalnim tehnologijama za sve učenike.
- Direktno poučavati kompetenciju „učiti kako učiti u digitalnom okruženju” od početka formalnog odgoja i obrazovanja posebno usmjerene razvoju znanja vještina o kreativnom, stvaralačkom i sigurnom korištenju digitalne tehnologije.
- Sustavno razvijati digitalnu pismenost djece i mladih, uključujući medijsku pismenost.
- Posebno adresirati potrebe određenih skupina djece (npr. djece s teškoćama, socijalno izolirane djece) kako bi bili u jednakoj prilici koristiti mogućnosti tehnologije, a istovremeno razvijati otpornost vezanu uz rizike korištenja tehnologije.

PREPORUKE ZA GOSPODARSTVO

- Uključiti problematiku utjecaja digitalnih tehnologija na djecu i mlade kao dio društveno odgovornog poslovanja.
- Pokrenuti edukacijske djelatnosti prema roditeljima, djeci i mladima s ciljem informiranja o dostupnim alatima kojima se može utjecati na praćenje aktivnosti i izbjegavanje rizika u *online* okružju.
- Financirati istraživačke programe koji će se usmjeriti na istraživanje utjecaja digitalnih tehnologija i razvoja djece i mladih.
- Sudjelovati u izradi inovativnih i kreativnih digitalnih rješenja usmjerenih promjeni obrasca aktivnosti mladih u smjeru stvaralaštva, kreativnosti i suradnje.

PREPORUKE ZA RODITELJE

PREPORUKE MEĐUNARODNIH I NACIONALNIH TIJELA I REZULTATI ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA UKAZUJU DA JE IZ RODITELJSKE PERSPEKTIVE POSEBNO UČINKOVITO ČINITI SLJEDEĆE:

- Biti DOBAR MODEL korištenja digitalnih tehnologija za svoju djecu. Roditelji su ti koji u najvećoj mjeri mogu utjecati na ponašanja djece.
- Kao obitelj, dogovoriti za sve članove ista pravila korištenja digitalnih tehnologija.
- Biti konzistentan u postavljanju zahtjeva o korištenju digitalnih tehnologija pred djecu i mlade.
- Korištenje digitalnih uređaja nije uputno koristiti ni kao nagradu ni kao kaznu za dijete ili mladu osobu.
- Ograničiti vrijeme ispred ekrana. Posebice se to odnosi na djecu predškolske i osnovnoškolske dobi.
- U slučaju pretjeranog korištenja digitalnih uređaja, postupno smanjivati vrijeme korištenja (ne ukidati korištenje u potpunosti i odjednom).
- Osigurati okruženje u obiteljskom domu bez digitalnih uređaja što se posebice odnosi na dječje sobe bez televizora i računala.
- Osigurati vrijeme u obiteljskim aktivnostima u kojima nema korištenja digitalnih uređaja poput obiteljskih objeda.
- Posebno je važno za spavanje, san i aktivnost djece i mladih da se pred spavanje ne koriste mobiteli i drugi digitalni uređaji.

REZULTATI OVOG ISTRAŽIVANJA UKAZUJU DA JE UMJERENO KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA NAJBOLJE ZA RAZVOJ

PREPORUKE ZA DJECU I MLADE

PREPORUKE MEĐUNARODNIH I NACIONALNIH TIJELA I REZULTATI ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA UKAZUJU DA JE IZ UČENIČKE PERSPEKTIVE KORISNO UČINITI SLJEDEĆE:

- Dogovorite s roditeljima pravila korištenja digitalnih tehnologija.
- Pratite u jednom razdoblju koliko vremena provodite koristeći digitalne uređaje, a koliko na druge aktivnosti.
- Osvijestite ometa li vam korištenje digitalnih uređaja spavanje, učenje, druženje s obitelji i prijateljima te druge aktivnosti koje volite raditi.
- Izradite plan korištenja digitalnih uređaja, s kojim ćete biti zadovoljni.
- Pridržavajte se plana u određenom razdoblju i pratite kako vam ide.
- U slučaju pretjeranog korištenja, pokušajte ograničiti vrijeme ispred ekrana tako da ga izjednačite s vremenom kojeg provodite u fizičkim aktivnostima, kreativnim aktivnostima ili aktivnostima druženja uživo.
- Što više koristite digitalne uređaje na aktivni, kreativni, stvaralački način (dizajnirajte, svirajte, crtajte, pišite, programirajte...).

REZULTATI OVOG ISTRAŽIVANJA UKAZUJU DA JE UMJERENO KORIŠTENJE DIGITALNIH UREĐAJA NAJBOLJE ZA RAZVOJ

ZAKLJUČAK

NA PUTU LJUDSKOG NAPRETKA
DIGITALNA TEHNOLOGIJA JE KLJUČNO
ORUĐE I SREDSTVO

ZAKLJUČAK

NIKAKVE ZABRANE I „POVRATAK NA STARO” NE MOGU DONIJETI POZITIVNE ISHODE... POTREBNO JE DIGITALNE TEHNOLOGIJE OSMIŠLJAVATI I KORISTITI NA POTPUNO DRUGAČIJE NAČINE

ZAKLJUČAK

PRIJE SVEGA STVARALAČKI,
KREATIVNO I SURADNIČKI...

ZAKLJUČAK

ZA DJECU I MLADE

(A I ZA NAS ODRASLE)

U KORIŠTENJU DIGITALNIH TEHNOLOGIJA

POTREBNO JE NAĆI

MJERU

ZAKLJUČAK

GLASOVI DJECE I MLADIH
UKAZUJU DA U POTRAGU ZA
MJEROM TREBA KRENUTI
ŽURNNO I ZAJEDNO

**HVALA ŠKOLAMA, UČENICIMA I ODGOJNO-
OBRAZOVNIM RADNICIMA!**

ZA DODATNE INFORMACIJE:

boris@idi.hr

zrinka@idi.hr

jana@idi.hr

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
The Centre for Educational Research and Development

